

Mirve Koponen, Sini Ojala ja Janne Pyy

Nuorten kokemuksia työpajatoiminnasta

Miten valmennus vastaa nuorten tarpeisiin

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Suuhygienisti, AMK
Suun terveydenhuollon koulutusohjelma
Opinnäytetyö
4.5.2018

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Mirve Koponen Sini Ojala Janne Pyy Nuorten kokemuksia työpajatoiminnasta Miten valmennus vastaa nuorten tarpeisiin 41 sivua + 4 liitettä 4.5.2018
Tutkinto	Suuhygienisti AMK
Koulutusohjelma	Suun terveydenhuollon tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t)	TtM, lehtori Teija Rautiola
<p>Nuorten miesten syrjäytyminen on vakava ja ajankohtainen ongelma, joka koskettaa koko yhteiskuntaa. Syrjäytyminen liitännäisseurauksineen aiheuttaa yhteiskunnalle suuren taloudellisen rasitteen ja heikentää syrjäytyneen henkilön elämänlaatua. Tässä opinnäytetyössä pyrimme kuvaamaan Matti - miesten matkat työhön -hankkeen työpajoilla työelämävalmennuksessa olleiden nuorten miesten kokemuksia heidän saamastaan valmennuksesta. Opin- näytetyö toteutettiin laadullisen tutkimuksen menetelmiä käyttäen.</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin yhteensä seitsemäätoista haastattelua, joissa haastateltavana oli yhteensä viisitoista (n=15) työpajavalmennuksessa ollutta nuorta miestä. Kahta haastateltavaa oli haastateltu kahteen kertaan, mutta heidän molemmat haastattelunsa otettiin opinnäytetyössä tehtyyn tutkimukseen mukaan. Haastattelumateriaali oli kerätty teemahaastattelun menetelmiä käyttäen ja saimme haastattelumateriaalin valmiina käyttöömmeh. Tutkimusympäristöinä toimivat Matti - miesten matkat työhön -hankkeen työpajat Helsingissä ja Kouvolassa.</p> <p>Tutkimuksessa ilmeni, että työpajavalmennuksessa olleet nuoret kokivat valmennuksen suurelta osin toimivaksi, mutta ongelmakohtiakin nousi esiin. Nuoret nostivat esiin työpajojen terveellä tavalla päivittäistä elämää rytmittävän vaikutuksen ja työpajavalmentajien tarjoaman avun ja tietotaidon hyödyllisyyden. Yhtenä Matti - miesten matkat työhön -hankkeen menetelmistä oli nuorten kanssa samankaltaisista lähtökohdista lähteneiden, mutta jo elämässä eteenpäin päässeiden vanhempien miesten vierailut työpajoilla. Nuoret kokivat heidän ja vanhempien miesten ikäeron olleen liian suuri ja näin ollen he eivät osanneet samaistua ratkaisumalleihin, joita vanhemmat miehet esittivät syrjäytymisen torjumiseen.</p> <p>Opinnäytetyön tulosten perusteella voi todeta nykyisten Matti - miesten matkat työhön -hankkeessa käytettävien valmennusmenetelmien toimivan nuorten mielestä suurelta osin. Näkyvin ongelma oli suuri ikäero vanhempien miesten ja työpajanuorten välillä. Parannettavaa löytyy lisäksi vierailevien, elämässä eteenpäin päässeiden miesten samaistuttavuuden lisäämisessä.</p>	
Avainsanat	Itseohjautuvuus, osallisuus, elämänhallinta, tukiverkosto, syrjäytyminen, vertaistuki, kuntouttava työtoiminta

Author(s) Title	Mirve Koponen Sini Ojala Janne Pyy Young people's experiences of workshops How training meets young people's needs
Number of Pages Date	41 pages + 4 appendices 4 May 2018
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Oral Hygiene
Instructor(s)	Teija Rautiola MHS, Senior Lecturer
<p>The social exclusion of young men is a serious and current problem affecting the whole society. Social exclusion with its accompanying consequences causes society a major financial burden and lowers the quality of life of the marginalized person. In this thesis, we aim to describe the training experiences of the young men who participated in the Matti - Men's Journey to work -workshops. The thesis was carried out using qualitative research methods.</p> <p>In the thesis a total of seventeen interviews were studied, in which a total of fifteen (n = 15) young men were interviewed in the workshop. Two interviewees had been interviewed twice, but both of their interviews were included in the thesis study. The interview material was collected using the semi-structured interview methodology and we got the interview material ready for our use. Research environments are Matti - Men's journeys to work -project workshops in Helsinki and Kouvola.</p> <p>The study showed that young people in the workshop were satisfied by the training to a large extent, but some problems surfaced. The interviewees brought up that the workshops gave a healthy rhythm to their daily lives. They also highlighted the help, skills and knowledge offered by the workshop coaches. One of the methods used in the Matti - Men's Journeys to Work -project were visits by older men from similar backgrounds who had gotten further with their lives. The young men felt that the age difference between them and the older men was too high and hence they could not identify with the solutions that the visitors proposed to prevent social exclusion of the youth.</p> <p>Based on the results of this thesis, it is possible to say that the young men feel that the existing training methods of Matti - Men's journeys to work -project largely work well for them. The most prominent problem was the age difference between the visiting older men and the participants of the workshop. There's also room for improvement in finding visitors who are easier to relate to.</p>	
Keywords	self-determination, inclusion, life management, support network, social exclusion, peer support, rehabilitating work experience

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat ja käsitteet	2
2.1	Opinnäytetyön toiminnan eteneminen ja työskentelyn kuvaus	5
2.2	Syrjäytymisen taustaa, tekijöitä ja käsitteitä	5
2.2.1	Nuorten syrjäytymisen vaaratekijöitä	6
2.2.2	Nuorten työpajatoiminta syrjäytymisen ehkäisyssä	9
2.2.3	Valtakunnallinen työpajatoiminta nuorille	10
2.3	Matti - miesten matkat työhön	11
2.4	Yhteenveto	13
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	14
4	Opinnäytetyön toiminnallinen toteuttaminen	14
4.1	Metodologiset lähtökohdat	14
4.2	Opinnäytetyö ja sen tekijät	15
4.3	Aineiston keruu ja tiedonantajat	16
4.4	Aineiston analyysi	17
4.5	Aineiston työstäminen	19
4.5.1	Haastattelu tutkimusmenetelmänä	20
4.6	Matti - miesten matkat työhön –hankkeen haastatteluaineiston analyysin kuvaus	20
4.7	Opinnäytetyön julkistaminen- ja tiedottaminen	21
5	Opinnäytetyön tulokset	22
5.1	Toimivan työpajaohjauksen tekijöitä nuoren näkökulmasta	23
5.1.1	Vertaismiehen tuoma tuki	23
5.1.2	Päivittäinen rutiini ja ryhmäytyminen	24
5.1.3	Nuoren vahvuuksien tunnistaminen ja osaamisen kannustaminen	24
5.2	Minkälaiset tekijät nuoret kokevat estävinä tekijöinä työpajavalmennuksessa?	25
5.2.1	Riittämätön informointi	25
5.2.2	Riittämätön ohjaus	26
5.2.3	Vertaismies ei ole samaistuttava	26
5.3	Mitä nuoret toivoisivat työpajavalmennuksessa kehitettävän?	27
5.3.1	Toiminnallisuuden ja kokemusasiantuntijuuden lisääminen työpajoilla	27

5.3.2	Puitteiden parantaminen ja pajatyoöskentelyajan lisääminen	28
5.3.3	Omakohmainen hyöty projekteista	29
5.3.4	Ryhmytyymisen tukeminen	29
5.4	Tuloksien yhteenveto	30
6	Pohdinta	31
6.1	Tarkastelu	31
6.1.1	Haastattelumenetelmän tarkastelu	34
6.1.2	Tarkastelu laadullisen tutkimusmenetelmän näkökulmasta	34
6.2	Luotettavuus	36
6.3	Jatko-opinnäytetyö ja kehittämisehdotukset	38
6.4	Oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu	39
6.5	Eettisyys	40
	Lähteet	42
	Liitteet	
	Liite 1. Tiedonhaku, aikaisemmat tutkimukset	
	Liite 2. Hakuprosessi taulukoituna	
	Liite 3. Kirjastohaku	
	Liite 4: Esimerkki analyysistä	

1 Johdanto

Nuorten – erityisesti nuorten miesten – syrjäytyminen on vakava ja ajankohtainen, koko yhteiskuntaa koskeva ongelma (Myrskylä 2012). Syrjäytyneiden nuorten yleisterveyden on todettu olevan heidän ikätovereitaan heikompi (Rintanen 2000). Yleisterveydellä ja suun terveydellä on vastavuoroinen yhteys ja tästäkin syystä syrjäytyminen on koko terveydenhoitoalan yhteinen haaste, joka tuo haasteita myös suuhygienistin työssä toimiville (U.S. Department of Health and Human Services 2000).

Nuorten työpajatoiminta on Suomessa merkittävä palvelu, jonka avulla saadaan tuettua nuorten työttömien, syrjäytymisvaarassa olevien miesten valmiuksia hakeutua joko koulutuksen tai työn pariin. Työpajatoiminnalla pyritään yhteisöllisen työnteon ja valmennuksen avulla kehittämään yksilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön, estäen näin syrjäytymisen uhkaa. Toiminta tukee työkykyä ja opettaa työyhteisössä toimimista. Työpajalla olevalle nuorelle pyritään antamaan tukea arjen hallintaan ja tulevaisuuden suunnitteluun. Suurin osa valmentautujista menee työpajoille työ- ja elinkeinopalveluiden, sosiaalitoimen tai oppilaitoksen ohjaamana. (Valtakunnallinen työpajayhdistys.) Suomessa nuorten työpajoja on kaiken kaikkiaan noin 200 ja niissä valmentautuu vuosittain noin 14000 nuorta, joista miehiä on noin 60%. (Työpajatoiminta 2014; Hankesuunnitelma.) Työpajatoiminnalla on saatu aikaan hyviä tuloksia nuorten koulutukseen-, sekä työhön hakeutumisen suhteen (Bamming 2017).

Opinnäytetyömme toimintaympäristönä toimiva Matti - miesten matkat työhön -hanke on 15–29 vuotiaiden, syrjäytymisuhan alla olevien nuorten miesten työpajatoimintaa Helsingissä ja Kouvolassa tarjoava ja kehittävä kokonaisuus. Hankkeen tavoitteena on kehittää ohjausmalleja, joilla voitaisiin vähentää työttömyyden uhkaa ja edistää nuorten miesten kouluttautumista. Työpajoilla kohtaavat eri sukupolvien miehet, joilla on kokemusta kouluttautumisesta, työttömyydestä ja työelämästä. (Hankesuunnitelma 2014.)

Matti - miesten matkat työhön -hankkeen puitteissa on teetetty työpajoilla olleille nuorille miehille teemahaastattelu, jolla pyritään selvittämään nuorten kokemuksia Matti – miesten matkat työhön – hankkeen työpajojen toimivuudesta, nuorten voimaantumisesta ja heidän omista vahvuuksista. Teemahaastattelun pohjalta hankkeen fasilitaattoreille heräsi kysymys työpajavalmennuksen toimivuudesta ja sen mahdollisista kehitystarpeista. Opinnäytetyöllämme tarjoamme työpajavalmentajille ja yhteistyökumppaneille tietoa

siitä, mitä nuoret kokevat työpajavalmennuksessa toimivaksi ja missä osa-alueissa olisi heidän mielestään vielä kehitettävää. Tässä opinnäytetyössä tuotettua tietoa voidaan käyttää työpajavalmennuksen parempaan kohdentamiseen.

2 Teoreettiset lähtökohdat ja käsitteet

Käsitlemme opinnäytetyössämme erilaisia käsitteitä, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti aiheeseemme nuorien kokemuksista työpajoilla. Avaamme jokaista käyttämäämme käsitettä ja sen yhteyttä aiheeseemme.

Syrjäytyminen

Syrjäytymisellä tarkoitetaan ryhmän ulkopuolelle jäämistä. Esimerkiksi ilman koulupaikkaa ja/tai työpaikkaa vaille jäävien nuorien katsotaan olevan vähintäänkin syrjäytymisriskin vaarassa. Suojaavia tekijöitä syrjäytymistä vastaan on varhainen puuttuminen, läheisten tuki ja läheiset ihmissuhteet sekä kokemukset omasta pärjäämisestä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.) Omassa opinnäytetyössämme näemme nuorien olevan syrjäytymisriskin alla, tai heidän olevan jo syrjäytyneitä.

Tukiverkosto

Tukiverkosto kuvaa perhettä, sukua, läheisiä ystäviä tai muita tärkeäksi koettuja ihmissuhteita joita voivat olla muun muassa vertaiset ihmiset. Tämä tukiverkosto luo ihmiselle emotionaalista turvallisuuden tunnetta, luottamusta ja hyväksytyksi tulemistä. (Laine 2005: 144–148.) Työssämme tukiverkostolla tarkoitetaan nuorten perhettä, ystäviä ja joissakin tapauksissa myös vertaismiestä. Vertaistuki onkin kokemusten jakamista sellaisen henkilön kanssa, joka on kokenut saman eli se on kokemustietoon perustuvaa tukemista. Työssämme käytämme myös termiä vertaismies, jolla kohdennamme sanan tarkoitusta nimenomaan Matti - miesten matkat työhön –hankkeen työpajoilla mukana olleisiin vertaismiehiin. Vertaistuen tärkeimpiä elementtejä ovat kuunteleminen, keskusteleminen ja kohtaaminen. (Karnell – Laimio 2017: 9–18.)

Ryhmäytyminen

Ryhmäytyminen luo luottamuksen tunnetta sekä viihtyvyyttä ja alkaa siitä, kun ryhmän jäsenet ovat oppineet tuntemaan toisensa. (Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä 2017.) Sosiaalisella ilmapiirillä on tärkeä merkitys ryhmäytymisessä, sillä se tukee yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ihmissuhteita. (Laine 2005: 190–194.) Vertaisryhmät voivat toimia

myös voimaantumisen apukeinona. Opinnäytetyössämme nousee esille työpajatoiminnan hyvän ryhmähengen merkitys nuorille.

Voimaantuminen

Voimaantumisella tarkoitetaan sitä, että toiset ihmiset (usein ammattilaiset) auttavat yksilöä, perheitä, ryhmiä ja yhteisöjä hyödyntämään omat voimavarat ja mahdollisuudet ongelmien sijaan. Voimaantumisen tunne on vaihteleva tila, jota voidaan vahvistaa esimerkiksi pajatoiminnassa onnistumisten ja yksilön arvostamisen kautta. Loppujen lopuksi on kuitenkin täysin yksilöstä kiinni, pystyykö hän voimaannuttamaan itsensä. Työpajatoiminnassa voimaantumista voidaan kuitenkin vahvistaa avoimella vuorovaikutuksella ja rohkaisulla. Voimaantumisen tunteeseen voidaan liittää myös itsetunnon koehenemisen ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Wilska – Seemer 2005: 256 – 258.)

Sosiaalinen osallisuus

Ihminen tuntee sosiaalista osallisuutta silloin kun hän kokee tuleensa kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään ja pääsee vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin. Osallisuus on vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa ja luottamusta, ihminen kokee olevansa osa kokonaisuutta. (Terveysten -ja hyvinvoinninlaitos, 2017.) Osallistuminen tuo osallisuutta, kuulumisen, kokemisen ja mukanaolon tunnetta. Ihminen haluaa kokea osallisuutta eli kuulumista, mukanaoloa ja vaikuttamista. Siksi pajatyöskentely antaakin oivat mahdollisuudet nuorille kokea näitä tunteita ja oman pystyvyyden vahvistamista, koska osallistuminen lähtee aina ihmisestä itsestään. (Harju 2005: 67–69.)

Elämänhallinta

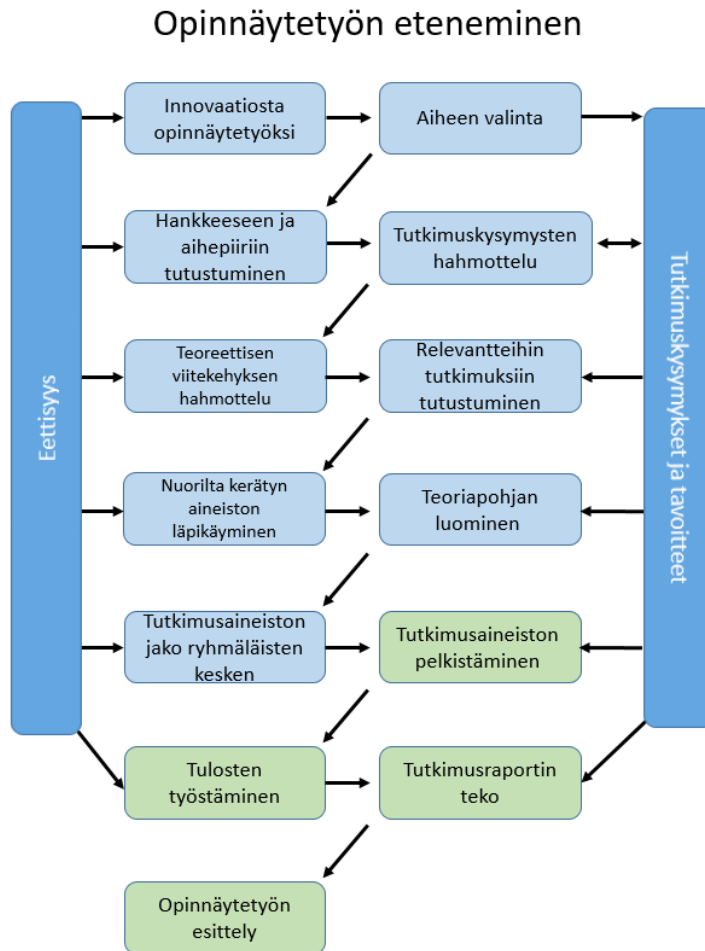
Elämänhallintaa on kyky saada aikaan asioita, onnistua itselle asettamissaan päämäärissä. Jos ihmiseltä puuttuu välineet elämänhallintaan, kuten toimivat elämänarvot ja oman elämän hallinnan tunne, voi ihminen masentua. Näistä molemmat ovat asioita joita voidaan opetella, mutta siihen tarvitaan esimerkkiä ja mallia, esimerkiksi omilta vanhemmilta. (Martela 2015: 12–17.) Tässä opinnäytetyössä elämänhallinnan käsite kuvaa nuorten saamia kokemuksia työpajatoiminnasta ja tekijöistä, jotka ovat auttaneet nuoria omassa elämänhallinnassaan työpajatoiminnan avulla sekä perheen tai ystävien antamaa tukea.

Self-Determination Theory (SDT–teoria)

Itsemääräämisteoria eli itseohjautuvuusteoria on lähestymistapa ihmisen motivaatioihin ja persoonallisuuteen. Usein on niin, että ihmisiä ohjaillaan ja motivoidaan ulkoisilla tekijöillä. Sellaisia ovat muun muassa palkitseminen, arvostus ja muiden mielipiteet mutta vähintään yhtä usein ihmiset motivoituvat myös sisältäpäin. Tämä sisäinen motivaatio tulee mielenkiinnon ja uteliaisuuden heräämisen myötä kuin myös arvomaailmaan perustuen. Nämä sisäiset motivaatiot voivatkin olla paljon tuottavampia kuin ulkoiset tekijät. Sisäinen motivaatio ylläpitää ihmisen luontaisia tarpeita jotka kuuluvat itsemääräämistheoriaan, näitä ovat muun muassa luovuus, intohimo tekemistä kohtaan, aikaansaaminen ja onnistumisen tunne. Itseohjautuvuus, osallisuus (yhteisöllisyys) ja kyvykkyys eli osaamisen ja onnistumisen tunne ovat ihmiselle luonnollisia psykologisia tarpeita. Silloin kun nämä tarpeet on täytetty ihminen voi hyvin. Jos nämä tarpeet on täytetty vain osittain, tai ei lainkaan, voi ihminen kokea heikentyneitä toimintakykyä ja voida huonosti. (Self Determination Theory, 2017.) SDT – teoria toimii Matti – miesten matkat työhön – hankkeen yhtenä toimintamallina ja työpajatoimintaa on pyritty toteuttamaan teorian lähtökohdista.

2.1 Opinnäytetyön toiminnan eteneminen ja työskentelyn kuvaus

Kuvaamme oman opinnäytetyömme kehitystä kuviossa 1.

Kuvio 1. Opinnäytetyön eteneminen

2.2 Syrjäytymisen taustaa, tekijöitä ja käsitteitä

Nuorien aikuisten syrjäytymisen on nähty johtuvan, tai alkaneen osittain 1980-luvulta alkaneesta lama-ajasta, sekä siitä seuranneesta työttömyydestä. Vaikka työttömyyden enustettiin vähenevän laman jälkeen, se sen sijaan jäikin vakiintuneeksi tilaksi, jota ei saatu korjattua. Syrjäytyminen alettiin ymmärtää osana suurempaa yhteiskuntaa koskevaa kokonaisuutta ja sen ehkäisemiseksi hallitus kehitti useita toimenpideohjelmia. Syrjäytyminen on enemmän usean asian aiheuttama kiertokulku kuin vain yksittäinen käsite. Syrjäytymisen käsitteellistäminen on haastava tehtävä ja sen kokonaisuus sekä siihen vaikuttavat tekijät tulisikin käsittää enemmän syrjäytymisriskinä. (Sandberg 2015: 34 –

38; 102 – 120.) Määrittely syrjäytymiselle on myös sidoksissa aikaan ja eri ajanjaksoille ominaisiin uhkakuviin. Syrjäytyminen voidaan ajatella esimerkiksi kolmena erilaisena luokkana, joiden jäsentely perustuu lamaa edeltävään tai sen aikaiseen ajanjaksoon. (Vähätalo 1996: 21.)

1. "Uusi laman tuottama työstä syrjäytyminen". Tällä viitataan laman aiheuttamaan pitkäaikaistyöttömyyteen. Kyseessä ovat henkilöt, jotka eivät omaa aiempia työstä tai muista elämänalueista johtuvia syrjäytymisen kokemuksia mutta niitä saattaa ilmentyä sopeutumispalveluiden puutteellisuuden vuoksi.
2. "Laman syventämä työstä syrjäytyminen". Tällä viitataan niihin jo syrjäytyneisiin henkilöihin, joilla on ollut ennen lamaa syrjäytymisestä aiheutuvia oireita. Laman seurauksena ongelmat kasautuivat ja johtivat lopuksi syrjäytymiseen.
3. "Wanha lamasta riippumaton syrjäytyminen". Tällä viitataan erityisesti sellaisiin henkilöihin, joilla oli jo ennen lamaa esiintynyt pitkäaikaistyöttömyyttä sekä sosiaalihuollon palveluiden käyttöä. Näiden henkilöiden syrjäytymistä lama on todennäköisesti syventänyt.

Yllämainittujen luokittelujen lisäksi nykyään voidaan syrjäytymisen tekijöiksi tunnistaa myös sosiaaliset riskit, esimerkiksi varattomuus, terveydentilan heikentyminen, lisääntynyt tai kokoaikainen työttömyys, asunnottomuus, koulutuksen puutteellisuus, tai muut erinäiset sosiaaliset ongelmat. Syrjäytyminen voidaan nähdä myös käsitteenä, jolla tarkoitetaan huono-osaisuuden lisääntymistä. Käsitteenä syrjäytymisriskin uhka tai vaara ovat kuvaus samasta tilasta kuin mikä koskettaa köyhyyden tavoin eri väestö- ja ikäryhmiä. Syrjäytymisen riskit on mahdotonta poistaa kokonaisuudessaan, mutta niistä aiheutuvien ongelmien laajuutta, syvyyttä sekä kasautumista yksilön kohdalla voidaan vähentää terveys-, sosiaali-, työllisyys-, koulutus-, asunto- ja talouspalvelujen kautta. (Elisaari ym. 2003.)

2.2.1 Nuorten syrjäytymisen vaaratekijöitä

Terveyden- sekä hyvinvointilaitoksen sekä Nuorisotutkimusverkoston yhteisen tutkimushankkeen "Nuoret ja palvelujärjestelmä" lähtökohtana oli selvittää ja täydentää kuvaa syrjäytymisvaarassa olevista nuorista ja heidän käyttämistään sosiaali- ja terveystal-

luista, sekä niiden tuomista kustannuksista. Kyseinen hanke oli yhteydessä opinnäyte-työhömmä nuorten miesten syrjäytymisen ja varhaisen puuttumisen osalta. Nuoret ja palvelujärjestelmä -tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli vastata kysymykseen, paljonko syrjäytyminen "maksaa". Nuorten syrjäytymisellä on vahva yhteys heikkoon terveydentilaan ja tästä syystä syrjäytyneet nuoret käyttävätkin enemmän terveystalveluita ja lääkeitä, kuin ne nuoret jotka eivät kuulu syrjäytyneiden ryhmään. (Aaltonen – Berg – Ikäheimonen 2015.)

Mielenterveysongelmissa olisi tarpeen akuutin hoidon piiriin pääseminen, mutta valitettavan pitkät jonot sekä päivistystalveluisten palvelujen puute ovat suuri ongelma sekä haastateltujen nuorten, että mielenterveystalveluiden työntekijöiden mielestä. Työntekijät olivat myös sitä mieltä, että talveluissa tulisi panostaa enemmän henkilökohtaistamiseen, nuoren luottamukseen saavuttamiseksi. On myös todettu, että silloin kun nuorella on moninaisen tuen tarve, olisi tärkeää, että hänen talvelukokonaisuudesta vastaisi yksi ja sama henkilö. Nuoret joilla on alentunut toimintakyky ja jotka eivät ole opiskelu- tai työkykyisiä saattavat jäädä näiden talvelujen ulkopuolelle, koska talvelut eivät kohtaa heidän tarpeitaan tai ne eivät ole helposti saatavilla. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Myös Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksesta "Onko osa nuorista vaarassa syrjäytyä pysyvästi?" todetaan kehittämistarve talvelujärjestelmään yksilön huomioimiseksi paremmin. Nuorilla joilla oli havaittu vaikeuksia ammatillisen koulutuksen ja työelämän alkuun pääsemiseen, todettiin useita päällekkäisiä ja laaja-alaisia ongelmia. Tukitalvelujen tulisi olla yksilöllisiä ja vastata kunkin henkilökohtaisiin tarpeisiin. Nuoret joiden asema on vaikeampi tarvitsevat talvelujärjestelmästä perus- ja erityistalveluiden yhteistyötä. (Harkko – Lehikoinen – Lehto – Ala-Kauhaluoma 2016: 129–130.)

Brunila (2012) toteaa tutkimuksessaan "Tunnekoukussa: Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten koulutus terapeuttisessa eetoksessa", että syrjäytymisriskin alla olevilta nuorilla on usein yhteisiä luonteenpiirteitä tai taipumuksia. Näitä ovat: epäsosiaaliset taidot, mielenterveysongelmat, huono itsetunto, oppimisvaikeudet tai -häiriöt, keskittymishäiriöt, ahdistuneisuus, elämänhallinnan kyvyttömyys, ylivilkkaus, heikko identiteetti ongelmaratkaisutaitojen puute, impulsiivinen käytös, työkokemuksen ja koulutuksen puute, rikolliset taipumukset ja huonot metakognitiiviset taidot. Tutkimuksessa oli hyödynnetty haastatteluja, poliittisia dokumentteja ja neljänkymmenen ympäri Suomea to-

teutetun nuoriin aikuisiin kohdistuvien projektien dokumentteja. Tutkija ei halunnut mainita projekteja nimeltä, koska ei halunnut huomion kohdistuvan yksittäisiin hankkeisiin. (Brunila 2012.)

Syrjäytyneet nuoret eivät ole homogeeninen ryhmä, sillä kyseessä voi olla myöskin vain väliaikainen tila. Mielenterveyteen ja terveyteen liittyvän tuen määrää tulisi lisätä, sillä nämä tekijät vahvistavat hyvinvointia. Nuorten aktivointiin suhtaudutaan varauksella, sillä monilla syrjäytyneistä nuorista saattaa olla heikot aineelliset, sosiaaliset ja/tai mielenterveydelliset voimavarat jolloin kyky saada aikaan muutoksia omaan elämään oman toiminnan kautta voi olla mahdotonta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.)

Myrskylä (2012) on Tilastokeskuksen vuonna 2012 julkaisemassa ”Hukassa - keitä ovat syrjäytyneet nuoret” -raportissa hahmottanut syrjäytyneiden 15-29 -vuotiaiden nuorten joukon rakennetta, muotoa ja määrää. Miesten osuus tässä oli 32 871 henkilöä, 64%. Kantaväestöstä syrjäytyneistä miehistä oli 78% ja loput 22% oli vieraskielisiä. Vain peruskoulun suorittaneita miehiä oli 13% kantaväestöstä ja vieraskielisistä syrjäytyneistä 33%.

Koulutus on katsottu joissakin tutkimuksissa ensisijaiseksi keinoksi syrjäytymisen ehkäisyssä. Se auttaa nuoria koulutusyhteiskuntaan sosiaalistumisessa ja edistää nuorten pääsemistä takaisin työmarkkinoille. Kouluttautumisen todennäköisyys muuttuu pienemmäksi mitä kauemmin nuoren syrjäytyminen kestää. Suuri merkitys syrjäytymisessä on myös periytymisellä, koska heikko-osaisuuden on katsottu periytyvän voimakkaasti. Syrjäytyneiden nuorten vanhemmista noin puolet oli myös itse työttömiä tai syrjäytyneitä ja heidän sosioekonomisella asemalla sekä koulutuksella oli ollut iso vaikutus nuoriin. Jos nuori oli ollut huostaanotettuna, todettiin tälläkin voivan olla vaikutusta syrjäytymiseen. Nuorisotyöttömyyden ja muista syistä aiheutuneen syrjäytymisen tärkein selittäjä oli tutkimuksen mukaan heikko koulutus. (Myrskylä, 2012; Vilmi 2006.)

Huostaanotetuista, kodin ulkopuolelle sijoitetuista nuorista suuri osa kohtaa liian varhaisessa vaiheessa aikuisuuteen liittyviä vaatimuksia, kun he muuttavat jo 18-vuotiaana asumaan itsenäistä elämää. Tästä seurauksena voi olla koulutuksen jääminen vähäiseksi, tai jopa kesken ja näin työllistymiseen ja taloudellisen itsenäisyyteen liittyvät edellytykset jäävät heikoksi. (Harkko ym. 2016: 130.)

2.2.2 Nuorten työpajatoiminta syrjäytymisen ehkäisyssä

Syrjäytymistä sekä erilaisia toimintamalleja käsiteltiin eduskunnan tarkastusvaliokunnan toimeksiannosta tehdyssä tutkimuksessa: Nuorten syrjäytyminen; Tietoa, toimintaa ja tuloksia? – jossa selvitettiin nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja sitä edistävien palveluiden vaikuttavuutta. Tutkimuksessa todettiin nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä olevan käytössä monia tutkimusten mukaan tuloksellisia toimintamalleja ja palveluita, joista yhtenä nousi esiin opinnäytetyömmekin toimintaympäristönä olevat työpajat. Tutkimuksen mukaan onkin tärkeää, että syrjäytymisen ehkäisyä lähestytään samanaikaisesti monelta kantilta, koska syrjäytyminen on moniulotteinen ilmiö, eikä yksittäisellä interventiolla saavuteta suurinta mahdollista hyötyä. Pääpaino kyseisen tutkimuksen mukaan tulisi olla syrjäytymisen ehkäisyssä, koska jo syrjäytyneiden integroiminen takaisin yhteiskuntaan on huomattavasti vaikeampaa. Elämän siirtymäkohdat, kuten koulutuksen nivelvaiheet ovat kriittisiä pisteitä, joihin nuorille tulisi voida tarjota tukea ja ohjausta ja näin auttaa heitä elämässä eteenpäin. (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013.)

Myös Nuorisoverkoston tutkimuksessa todetaan, että syrjäytyminen on prosessi mikä voi alkaa missä tahansa elämän vaiheessa. Ongelmat voivat kasautua ja näin elämänhallinta voi vähetä ja johtaa vakavampiin ongelmiin. (Suurpää 2009: 13.) Eduskunnan tarkastusvaliokunnan teettämässä tutkimuksessa todettiin nykyisen palvelujen vaikuttavuustiedon keskittyvän pääosin yksittäisiin palveluihin, eikä kokonaisesta palvelukokonaisuudesta ole niinkään saatavilla tutkittua tietoa. Tutkimuksessa kehoitetaan työpajatoiminnan pitkäkestoiseen resursointiin, koska se on todettu tehokkaaksi keinoksi nuorten auttamisessa elämän muutosvaiheissa ja heidän eteenpäin ohjaamisessa opintojen ja työelämän pariin. (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013.) Vain noin yksi neljäsosa nuorista työpajavalmentautujista sijoittuu työpajajakson jälkeen työttömäksi ja valtaosa lähtee joko työelämään, tai opiskelemaan (Bamming 2017). Toimivan ohjauksen tärkeys on myös tiedostettu ja siihen pyritään löytämään toimivia ratkaisuja (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013). Työ- ja elinkeinoministeriön Kuntoutussäätiöltä tilaamassa tutkimuksessa on todettu haasteelliseksi ylläpitää työpajoilla laadukasta ohjausta. Nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille tehdyssä kyselyssä selvisi, että valmentautujien määrä on aika-ajoin ollut suuri ja ohjaus on koettu riittämättömäksi. Osan nuorista on koettu tarvitsevan työskentelyynsä lähiohjausta. Myös työpajavalmentajien määräämääräiset työsuhteet on vaikeuttaneet osaavan henkilökunnan löytymisessä. (Tuusa ym. 2014: 66–70.) Ohjauksen kohdentamiseen pyrimmekin omalla työllämme tarjoamaan apua.

Opetushallituksen (2002) projektissa: "Innovatiiviset työpajat ammatillisissa oppilaitoksissa" päädyttiin samansuuntaisiin tuloksiin. Tutkimuksessa huomattiin, että työpajoilla olevia opiskelijoita yhdisti usein herkkyys ulkoapäin tulevaa arviointia ja ulkoapäin tulevia vaatimuksia kohtaan. Työpajatoiminta oli tarkoitettu ammatillista perustutkintoa opiskeleville, alle 25-vuotiaille nuorille. Heitä yhdisti sosiaalisen sopeutumisen ja opintojen suorittamisen vaikeudet, tai he olivat vaarassa keskeyttää opintonsa. Heitä yhdisti myös kyvyttömyys suhtautua koulutukseen välineellisesti.

Projektin aikana huomattiin motivoivaksi ulkoiseksi tekijäksi sellainen oppimisympäristö, jossa vaatimuksen niiden esittäjät ja ympäristö olivat erilaisia, kuin mihin nuori oli aiemmin tottunut. Yhtenä projektin pääkriteerinä oli yksilöllinen ratkaisujen etsintä, koska nuoret tulivat hyvinkin erilaista lähtökohdista. Sisällölliset motivoivat tekijät liittyivät paljolti pajaohjaajaan ja kanssaopiskelijoihin. Työpajaopiskelijat arvostivat ohjaajan persoonallisia ominaisuuksia sekä kanssaopiskelijoiden tukea ja tällä oli suuri merkitys oppimisen kannalta. Myös ympäristö, joka salli virheet, näytti projektin aikana motivoivan nuorta ja nuoret uskalsivat helpommin olla osaamattomia oppijoita. Nuorten kanssa käytyjen henkilökohtaisten keskusteluiden avulla heidän ammatinvalintaansa ja tulevaisuuteen liittyviä tavoitteita selvitettiin ja tarvittaessa tarkennettiin. Jokaiselle opiskelijalle myös räätälöitiin juuri hänelle sopiva opiskelusuunnitelma, jota päivitettiin määräajoin. Opiskelijat kokivat hyväksi pienet ryhmäkoot ja pajojen työpainotteisuuden sekä yksilöohjauksen.

Oppimista oli helpottanut tehtävät työpajoilla, joihin teorit oli sisällytetty. Vaikeuksia olivat tuottaneet lukujärjestyksien muutokset, työvälineiden puutteellisuus, aihealueiden suppeus ja joidenkin ohjaajien asenne. Pajaopiskelijat olisivat myös halunneet enemmän tutustumiskäyntejä ja tiukempia pelisääntöjä. Useat projektissa mukana olleista nuorista saivat projektiin liittyvien pajojen avulla valmistuttua opinnoistaan, päästen näin työelämään, tai jatkamaan opintojaan. Ilman kyseistä projektia ja siihen liittyviä pajoja, olisivat nuoret todennäköisesti päätyneet keskeyttämään opintonsa. (Opetushallitus 2002.)

2.2.3 Valtakunnallinen työpajatoiminta nuorille

Koulutuksen ja työelämän ulkopuoliset nuoret nähdään riskiryhmänä syrjäytymiseen. Tutkimusten mukaan nuorten syrjäytymiskiirteen katkaisu vaatii eri toimijoiden suunnit-

telmallista ja tavoitteellista toimintaa. Satunnaisesti tarjotut palvelut harvoin tuottavat toivottuja tuloksia ja nuorille tulisikin tarjota henkilökohtaista tukea ja ohjausta. (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013.)

Työpajatoiminta pyrkii löytämään yksilön vahvuudet ja auttamaan omien kykyjen kehittämisessä. Sen tarkoitus on aktivoida nuorta arvioimaan omaa tulevaisuutta ja osaamista itse. Pajat toimivat nuorille paikkoina, jossa he saavat turvallisesti harjoitella omia vahvuuksiaan kuten kuuntelemista, vastuullisuutta, ryhmätöitä sekä elämänhallintaa. Oma osaaminen ja sen ylläpitäminen ovat eräänlainen työmarkkinavakuutus nuorelle ja sillä on suora yhteys syrjäytymisen ehkäisyyn. (Hassinen – Kottonen – Pitkänen – Nuortimo – Rautalampi 2004.) Starckin (2004: 13–18.) mukaan työpajatoiminta voidaan nähdä uutena erityisopetuksen alana. Se on toiminnallinen koulumuoto, jossa pyritään yhdistämään teoria ja tekeminen. Pajatoiminta on hyödyllisin oppilaille, jotka eivät ole saaneet peruskoulun päättötodistusta tai he ovat jääneet syystä tai toisesta koulutuksen jatkamisen ulkopuolelle. Tämänkaltaisille nuorille ominaisia piirteitä olivat runsas poissaolo koulusta, mahdollinen pienrikollinen toiminta, päihteiden käyttö ja orastava syrjäytyminen. Nämä vaikeudet eivät ole synnynäisiä vaan ne ovat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, joten niitä voidaan myös muokata ja muuttaa. Pajakoulut tekevät tämän mahdolliseksi, koska niillä on toimiva sosiaalinen viitekehys. Pajatoiminta tarjoaa nuorille tekemistä, tietoa, sopivissa paloissa sekä omanarvontuntoa ja terveen sosiaalisen verkoston.

Pajatyöskentelyllä ja sen säännöllisyydellä on myös saatu hyviä tuloksia. Esimerkiksi Kaarinan työpaja sai työpajatoiminnan laatupalkinnon vuonna 2013, arviointimenetelmien kehittämisestä, teorian ja käytännön yhdistämisestä sekä aktiivisesta verkostotyöstä muiden pajojen kanssa. Paja on toiminut vuodesta 1995 ja ensimmäisen seitsemän vuoden aikana päättötodistuksen sai 25 oppilasta työpajatoiminnan avulla. (Koskinen – Jansson – Riipinen 2004.) On myös todettu ryhmään kuulumisen, eli osallisuuden tuovan nuorelle kokemuksen vaikuttamisen mahdollisuudesta, sekä omaan elämäänsä, että lähiympäristöönsä. (Suomen Nuorisoyhteistyö 2017.)

2.3 Matti - miesten matkat työhön

Matti - miesten matkat työhön -hankkeessa tavoitteena on vähentää ylisukupolvista työttömyyden uhkaa lisäämällä nuorten miesten voimavaroja, tukemalla heitä kouluttautumaan ja työllistymään. Lähestymistapana hankkeessa on SDT-teoria. Päämääränä

hankkeella on vahvistaa kokemuksia osaamisesta ja kyvystä kehittyä sekä itseohjautuvuudesta eli kyvystä vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja löytää kiinnostuksen kohteita arkeen. (Hankesuunnitelma 2016.)

Matti - miesten matkat työhön –hanke toteutetaan aikavälillä 1.9.2016 – 31.12.2018. Hankkeessa toteutetaan ja etsitään erilaisia sukupuolisensitiivisiä ohjausmalleja, jotka tukevat työpajatoimintaan osallistuvien 16–29 –vuotiaiden miesten omien voimavarojen tunnistamista. Metropolia-ammattikorkeakoululla on päävastuu Helsingissä tapahtuvasta työpajatoiminnasta. Hankkeessa työpajatoimintaan (Matti - miesten matkat työhön -hanke toteutetaan kolmen työpaketin kautta ja niihin) yhdistetään elämäntarkastelua (työpaketti 1), pelillisyyttä (työpaketti 2) ja arviointia, juurruttamista sekä monisukupolvisuutta (työpaketti 3).

Metropolia Ammattikorkeakoulu on vastuussa hankkeen toiminnasta Helsingissä ja vastaa elämäntarkastelupajasta sekä elämäntarkastelumallista, jonka tavoitteena on arvioida ja juurruttaa tulokset, jotka hankkeesta saadaan pilottityöpajojen käyttöön sekä leviittää niitä myös muiden työpajojen käyttöön. Hankkeen toteutus Helsingissä tapahtuu Metallityöpajalla. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu, XAMK puolestaan vastaa pelillisyyden pajasta, sekä hankkeen toiminnasta Kouvolassa, jossa hanketta toteutetaan muun muassa XAMKin Meduusa-pelistudiolla. Yhteistyössä mukana on myös Valtakunnallinen työpajayhdistys. Elämäntarkastelu- ja pelillisyyden pajat toteutettiin Helsingissä ja Kouvolassa keväällä ja syksyllä 2017.

Elämäntarkastelu-pajat koostuvat 5–10 käyntikerrasta jotka kestävät 4 tuntia per käyntikerta. Toimintaa ohjaa fasilitaattori eli työpajavalmentaja ja tämän lisäksi pajoilla on palvelumuotoilun ja pelillisyyden asiantuntijoita, sekä työttömyyttä kokeneita vapaaehtoisia miehiä. Elämäntarkastelu-pajoissa keskitytään tukemaan nuorten miesten osallisuutta sekä voimavaroja, monisukupolvisten ohjausmallien ymmärtämistä ja niistä oppimista. Pelillisyyden pajoissa pyritään voimistamaan nuoria pelillistämisen kautta. Hankkeessa pyritään myös löytämään kokemukseräistä tietoa siitä, mitkä tekijät vaikuttavat nuorten miesten elämäntarkasteluun. Hankkeen työpajatoimintakulttuuriin pyritään kehittämään yhteistyössä nuorten kanssa heidän itseohjautuvuutta vahvistavia menetelmiä. (Hankesuunnitelma, 2016.)

Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä ovat nuoret 16-29-vuotiaat syrjäytymisuhan alla olevat työttömät miehet. Toissijaisena kohderyhmänä ovat työpajat ja hankkeessa toimivat vapaaehtoiset tahot, jotka tukevat työllistymistä, hankkeeseen osallistuvat yritykset sekä ammattikorkeakoulut. Myös muut tahot jotka voivat hyödyntää hankkeessa kehitettäviä sukupuolisensitiivisiä ohjausmalleja, kuten kasvatus-, nuoriso-, sosiaali- ja terveysala ovat toissijaisia kohderyhmiä. (Hankesuunnitelma 2016.)

2.4 Yhteenveto

Kuten voimme havaita, nuorten syrjäytymisen ja työttömyyden ehkäisyyn on tärkeää rakentaa yhtenäinen ja helposti saavutettava palvelukokonaisuus nuoria tukemaan. Henkilökohtaistaminen nousee jokaisessa tutkimuksessa sekä opinnäytetyössämme esille vahvasti. Kun nuori saa henkilökohtaista palvelua, kokee tulleen kuulluksi ja ymmärretyksi, löytää hän myös itsestään vahvuuksia, joilla rakentaa omaa tulevaisuuttaan. Työpajoista kertovissa tutkimuksissa nousi toistuvasti esiin se, miten nuoret kokevat ryhmäytymisen tärkeäksi osaksi onnistunutta työpajajaksoa. Ryhmään kuulumisen eli osallisuus tuo nuorelle kokemuksen vaikuttamisen mahdollisuudesta sekä omaan elämänsä että lähiympäristöön. (Suomen Nuorisoyhteistyö 2017.) Nuoret kokevat myös tärkeäksi oman polun löytymisen ulkoa tulevan ohjailun sijaan. Saadessaan riittävää ohjausta, nuoret huomasivat olevansa kykeneviä vaikuttamaan omaan tilanteeseensa. Pelkistään voikin todeta esiin nousevan omaehtoisuuden, kyvykkyyden ja yhteisöllisyyden tärkeyden, eli SDT-teorian kolme perustarvetta (Deci – Ryan 2000).

Näyttäisikin että työpajaoppimisen kannalta tärkeimpiä lähtökohtia on nuoren itseluottamuksen kohentaminen ja rakentaminen. Nuori pyritään nostamaan jaloilleen ja kannustetaan häntä ottamaan varovaisia askelia työpajalla tavoitteitaan kohti. Nuoren ja ohjaajan välisellä suhteella ja sillä että oppimisilmapiiri on myönteinen ja, missä myös epäonnistuminen on sallittua, olisi suuri merkitys lopputuloksen suhteen. (Vehviläinen 2004: 53 – 58.) On myös viitteitä siitä, että työpajanuoret ovat luottavaisia tulevaisuuden suhteen ja että he uskovat menestymismahdollisuuksiinsa vaikeasta elämänvaiheesta huolimatta (Oljemark 2011).

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvata miten työpajanuoret ovat kokeneet Matti - miesten matkat työhön -hankkeen menetelmien tukeneen heidän itseohjautuvuuttaan ja ryhmäytymistään. Nostamme myös esiin tekijöitä joita nuoret ovat maininneet edistävinä, tai estävinä tekijöinä työpajavalmennuksessa.

Tavoitteenamme on tarjota työpajavalmentajille ja laajemmin koko hankkeelle tietoa siitä, mitä nuoret kokevat työpajavalmennuksessa jo toimivaksi ja mitä osa-alueita voitaisiin vielä kehittää.

Tutkimuskysymykset:

1. Minkälaisia tekijöitä nuoret nostavat esiin toimivasta/edistävästä työpajavalmennuksesta?
2. Minkälaiset tekijät nuoret kokevat estävinä tekijöinä työpajavalmennuksessa?
3. Mitä nuoret toivoisivat työpajavalmennuksessa kehitettävän?

4 Opinnäytetyön toiminnallinen toteuttaminen

4.1 Metodologiset lähtökohdat

Tässä opinnäytetyössä keskityttiin nuorten pajatyöläisten esille tuomiin näkemyksiin Matti - miesten matkat työhön -hankkeen työpajavalmennuksesta. Opinnäytetyön tutkimukselliseksi lähestymistavaksi valittiin laadullinen tutkimusmenetelmä. Tämän opinnäytetyön otoksen muodostivat nuoret, jotka olivat olleet mukana hankkeen eri työpaikoissa. Opinnäytetyön tuloksesta pyrittiin luomaan mahdollisimman tarkka kuvaus nuorten kokemuksista hankkeen työpajoilla laadullisen tutkimuksen menetelmin.

Laadullisessa tutkimuksessa on aina kysymys merkityksien käsitteestä ja merkityksen toiminnan tutkimisesta, joten sen valinta opinnäytetyömme menetelmäksi on perusteltua. Laadullinen tutkimus koostuu havaintojen pelkistämisestä ja tulosten tulkinnasta. Tässä opinnäytetyössä ratkaisimme nämä asiat teemahaastattelujen analysoinnissa käyttämälläme induktiivisella sisällönanalyysillä. (Hirsjärvi – Hurme 1991: 128–129.) Laadullisella tutkimuksella ei pyritä yleistettäviin tuloksiin vaan otokset ovat harkinnanvaraisia. Kyseiseen otokseen halutaan henkilöitä, jotka edustaisivat kyseistä ryhmää mahdollisimman monipuolisesti ja hyvin. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013.)

Laadullisen tutkimuksen muita ominaispiirteitä ovat (Kylmä – Juvakka 2007: 22 – 32).

- Tavoite ymmärtää osallistujan näkökulmaa
- Induktiivisuus työn lähtökohtana
- Mitä-, miksi-, ja miten-kysymykset ohjaavat tutkimusta
- Tutkimuskysymykset rakentuvat työnprosessin aikana
- Osallistujat valitaan tarkoituksenmukaisuuden perusteella
- Osallistujia on yleensä vähän
- Aineiston keruu tapahtuu avoimin menetelmin
- Läheinen kontakti tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kanssa
- Tutkimuksen tekijän rooli on aktiivinen osallistuja
- Olosuhteiden luonnollisuuden painottaminen
- Tieto on kontekstuaalista
- Merkityksiä ilmentävät sanat aineistona
- Aineistoon käytettävä analyysi lähtökohdaltaan induktiivinen
- Tutkimuskohteesta vähän tutkimustietoa

Käsitlemme opinnäytetyömme onnistumista laadullisen tutkimuksen ominaispiirteiden pohjalta tarkemmin osiossa 6.1.1.

4.2 Opinnäytetyö ja sen tekijät

Opinnäytetyöryhmämme koostuu kolmesta kolmannen vuoden suuhygienistiopiskelijasta. Innovaatioprojektissa suunnittelimme Matti - miesten matkat työhön –hankkeelle työpajavalmentajan ja vertaismiehen väliseksi työkaluksi ohjelehtisen. Ohjelehtinen ohjaa vertaismiestä työpajalla pidettävän esityksen laatimisessa ja antaa pajaohjaajalle vinkkejä vertaismiehen esityksen tukemiseen. Hankkeen tultua meille tutuksi ja sen ajankohtaisuuden vuoksi päätimme jatkaa saman hankkeen parissa opinnäytetyön tekoon. Vaikka olemmekin suuhygienistiopiskelijoita, meistä jokaisella on omakohtaista aiempaa kokemusta nuorista, joilla on mahdollinen uhka syrjäytymiselle, sekä ammatillista kiinnostusta aihetta kohtaan. Tätä työtä tehdessämme olemme hyötäneet myös aiemmista kokemuksistamme työelämässä ja yksityiselämässä.

Yksi opinnäytetyön tekijöistä on toiminut useamman vuoden monikulttuurisessa ympäristössä erityislasten- ja nuorten ohjaajana ja avustajana, toinen on valmistunut lähihoitajaksi ja tätä kautta työskennellyt syrjäytyneiden ihmisten keskuudessa. Kolmannella on

omakohtaista kokemusta työpajatoiminnasta syrjäytymisvaarassa olevan nuoren asemassa. Aiemman koulutuksemme ja työkokemuksemme tuomat ennakoasenteet pyrimme tiedostamaan parhaamme mukaan, jotta pystyimme tarkastelemaan analysoitavaa materiaalia neutraalisti.

Tulevassa ammatissamme suuhygienisteinä kohtaamme paljon erilaisia ihmisiä. He tulevat eri kulttuuritaustoista ja erilaisista elämäntilanteista ja osa heistä voi olla myös syrjäytymisuhan alla olevia nuoria. Tätä opinnäytetyötä tehdessämme olemme oppineet paljon syrjäytymisestä ja sen uhasta ja uskommekin voivamme kohdata nämä nuoret yksilöllisemmin.

Myös Helsingin Sanomat nosti nuorten syrjäytymisen näyttävästi esille opinnäytetyön kirjoitusprosessimme aikana. Kirjoituksessa keskityttiin erityisesti nuorten syrjäytymisen vaikutuksesta suun terveyteen. Helsingin Sanomien artikkeli pohti myös, aiheuttavatko suun terveyden ongelmat osaltaan syrjäytymistä. Noin joka viidenneltä nuorelta jää hammastarkastukset väliin ja tämä saattaa olla syrjäytymistä lisäävä tekijä. (Teittinen 2017.)

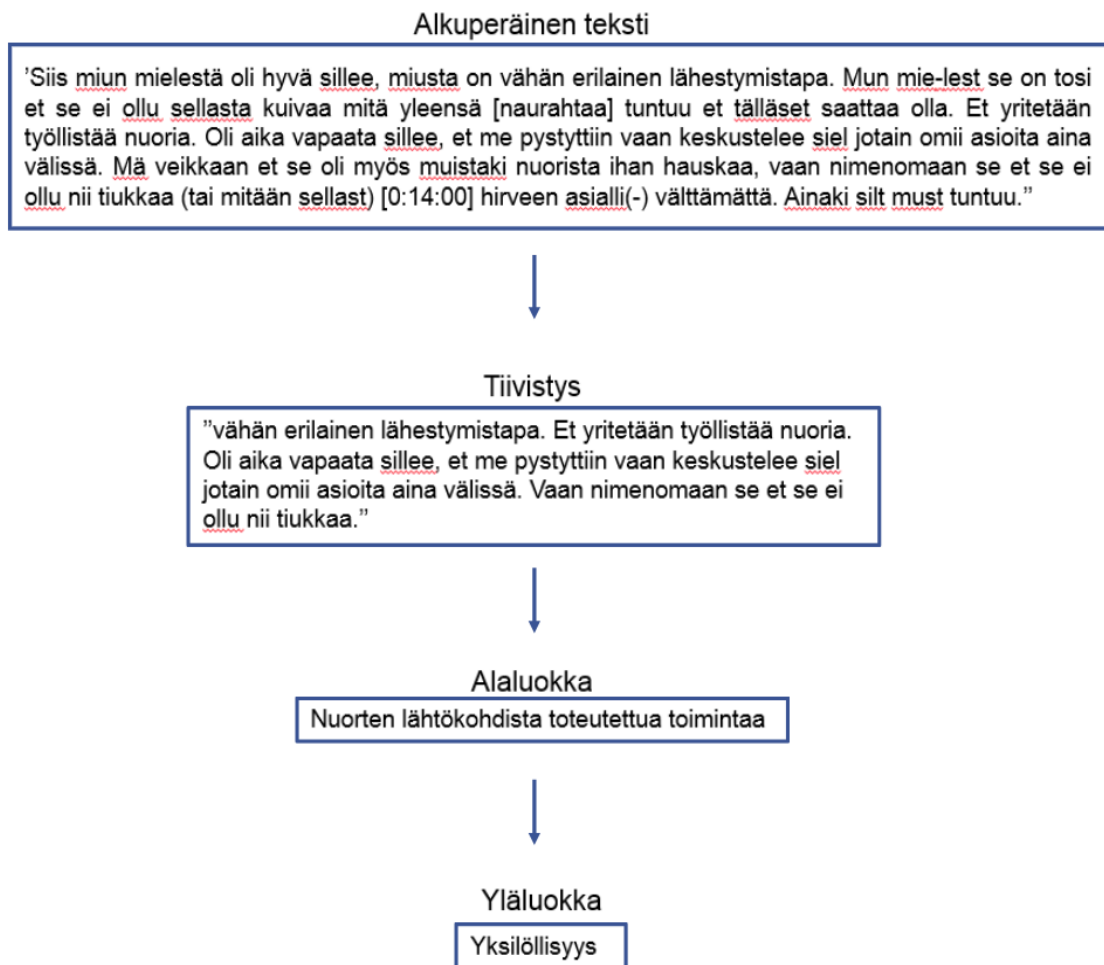
4.3 Aineiston keruu ja tiedonantajat

Opinnäytetyömme aineistona oli 17 kappaletta 17-30-vuotiaan Matti - miesten matkat työhön -hankkeen työpajoille osallistuneen miehen teemahaastattelua. Haastateltavina oli yhteensä neljätoista työpajanuorta, eli kahta haastateltavaa oli haastateltu kahteen kertaan. Yksi haastateltavista toimi ohjaajan roolissa haastattelujen ollessa käynnissä, mutta myös hän oli aiemmin ollut pajalla työpajanuorena. Näin ollen haastateltavia oli yhteensä viisitoista (n=15). Yhteensä haastattelumateriaalia oli litteroituna 161 sivua fonttikoolla 8 ja rivivälillä 1. Haastattelut oli toteutettu yksilöhaastatteluina ja ne oli kerätty 26.5.2017–10.9.2017 välisenä aikana Helsingissä ja Kouvolassa Matti - miesten matkat työhön – hankkeen tiloissa. Teemahaastatteluilla haettiin kokemuksellista tietoa nuorten miesten elämään sekä työpajojen toimintaan liittyen. Haastattelussa ei esitetty ainoastaan suoria kysymyksiä vaan haastattelu eteni vapaaehtoisesti ja keskustellen nuoren tarpeet ja avoimuuden huomioiden. Haastattelijoina toimivat viisi naishenkilöä, jotka kuuluvat Matti - miesten matkat työhön -hankkeen tiimiin. Haastattelu oli nuorille vapaaehtoinen eikä siihen liittynyt palkkioita. (Liinamo – Poikolainen – Raatikainen, Tutkimussuunnitelma 2016.)

4.4 Aineiston analyysi

Saamamme haastatteluaineisto on sekundääriaineistoa, eli aiemmin Matti - miesten matkat työhön -hankkeeseen tuotettua materiaalia. Sekundääriaineiston analysointi on haastava tehtävä. Valmiina saatua aineistoa käsiteltäessä, on siihen aina suhtauduttava kriittisesti ja sen luotettavuutta on punnittava. Valmiit aineistot eivät useinkaan sovellu suoraan sellaisenaan käytettäviksi vaan niitä on muokattava tutkimuksen ja tutkimuskysymysten mukaan. Saamassamme aineistoissa oli paljon materiaalia ja meidän piti luokitella aineisto huolellisesti tutkimuskysymystemme avulla ennen aineiston lopullista analysointia (esimerkki liitteessä 4). (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2009: 186–190.)

Käyttämämme analyysimenetelmä oli induktiivinen eli aineistolähtöinen sisällönanalyysi, mikä perustuu aineiston tulkintaan, päättelyyn ja pelkistämiseen (Tuomi – Sarajärvi 2009). Induktiivisen sisällönanalyysin prosessin kolmesta vaiheesta ensimmäinen on pelkistäminen, eli redusointi. Tähän vaiheeseen kuuluu epäolennaisen tietojen pois karsiminen. (Vilka 2015: 163–164.) Kävimme läpi alkuperäisen haastattelumateriaalin tutkimuskysymystemme kautta, kysymys kerrallaan. Karsimme kaiken epäolennaisen pois haastattelumateriaalista oheisen kuvion mukaisesti (Kuvio 2) ja loimme esille nousevat alaluokat.

Kuvio 2. Esimerkki haastattelumateriaalin analysoinnista

Toisessa vaiheessa klusteroimme eli ryhmittelimme aineiston. Etsimme alaluokista esille tulevia yhtenäisiä teemoja tai avainasioita, joista teimme yläluokkaryhmiä (kuvio 3.). Kolmannessa vaiheessa loimme teoreettisia käsitteitä eli abstrahoimme. Yhdistimme löytämämme yläluokkien teemat ja loimme niistä pääryhmä kokonaisuuden, mistä saimme sisältöä/tuloksia vastaavan nimen opinnäytetyöllemme. Pääryhmiä syntyi yhteensä kolme (kuvio 3.), jotka vastasivat tutkimuskysymyksiimme. (Vilka 2015: 163–164; Tuomi – Sarajärvi 2009: 108–110.)

Säilytämme alkuperäisen tekstin sekä selkeän kulun siitä, miten pääluokkiin on päästy. Näin pystymme palaamaan aina alkuperäiselle lähteelle, mikäli joku tutkimuksen asia vaatii tarkastusta. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 108–110.) Kvalitatiivisen aineiston analyysin vaatimuksena olisikin, että pystyisimme löytämään tutkittavasta tekstimateriaalistamme jotain absoluuttista koko aineistoon päteviä yhtenäisiä tuloksia. (Alasuutari 1993: 98–100.)

Kuvio 3. Ylä- ja pääluokittelu

4.5 Aineiston työstäminen

Tässä opinnäytetyössä keskityimme löytämään uutta tietoa nuorten miesten kokemuk-
sista työpajojen tarjoamasta ohjauksesta analysoimalla heidän antamiaan litteroituja eli
auki kirjoitettuja teemahaastatteluja. Keskustelut on pyritty kirjoittamaan mahdollisimman
sanatarkasti auki, käyttäen myös erityismerkkejä joilla on merkitty: lyhyet tauot pu-
heessa, kesken jääneet puheenvuorot, puheen jatkuminen, puuttuvat sanat tai sanan
osat, puuttuvat jaksot puheessa, epäselvyydet sanoissa ja jaksoissa, painotukset sa-
noissa, litteroijan kommentoinnit, päällekkäisyys puheessa, hiljainen ja epäselvä puhe.
Erityismerkkejä löysimme päällisin puolin haastatteluista yleiskatsauksella varsin vähän.
Näillä saattaa kuitenkin olla informaatioarvoa tai erityismerkitystä keskusteluja analysoi-
taessa (Alasuutari 1993: 127–129.)

4.5.1 Haastattelu tutkimusmenetelmänä

Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu on paljon käytetty ja menetelmänä vanha. Haastattelumenetelmistä teemahaastattelu on menetelmänä puolistrukturoitu, eli pehmeä haastattelumenetelmä ja soveltuu useisiin tieteisiin, joissa tutkitaan ihmistä. (Hirsjärvi – Hurme 1991: 3.)

Haastattelun etuina muihin tiedonkeruumenetelmiin nähden on muun muassa se, että aineiston keruuta voidaan säädellä joustavasti haastattelutilanteen edellytysten mukaan. Haastateltavalla on mahdollisuus kertoa vapaasti omat kokemuksensa ja tuntemuksensa ja haastattelutilanteessa nähdään hänen eleet ja ilmeet ja näin hän saattaa kertoa aiheesta ja itsestään enemmän kuin haastattelijalla osasi ennalta odottaa. Haastattelumenetelmän etuna on myös se, että epäselvissä tilanteissa voidaan heti kysyä haastateltavalta selvennystä ja asioihin voidaan esittää tarvittaessa lisäkysymyksiä. Näiden menetelyjen avulla sekä haastateltava että haastattelijat välttyvät väärinymmärryksiltä. Etuna on myös, että haastateltavat on mahdollisuus tavoittaa vielä haastattelun jälkeenkin, jos tarvetta aineiston täydentämiseen ilmenee tai syntyy mahdollisia seurantatutkimuksen ideoita. Haastattelun huonoiksi puoliksi on koettu muun muassa se, että se vie aikaa. Virhelähteitä saattaa aiheutua sekä haastattelijasta että haastateltavasta. Haastateltava saattaa antaa vääristeltyä tietoa, jos hän kokee sosiaalista painetta vastauksistaan ja tämä voi heikentää haastattelun luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2009: 204–212.)

4.6 Matti - miesten matkat työhön –hankkeen haastatteluaineiston analyysin kuvaus

Saamassamme sekundääriaineistossa oli haluttu selvittää nuoren voimaantumista, pysyvyyden tunnetta sekä heidän kokemuksiaan työpajatoiminnasta. Koska haastattelut on tehty vapaamuotoisesti ja nuoren avoimustekijöiden pohjalta ovat ne muodoltaan yksilöllisiä ja tulkitseminen on haastavaa. Pohjia haastatteluille oli kaksi erilaista, Helsingissä oma sekä Kouvolassa omansa. Yritimme selvittää syytä kahden kyselylomakkeen käyttöön hankkeen työntekijältä mutta emme saaneet asiaan yksiselitteistä syytä. Molempia pohjia on käytetty keskustelun pohjana ja nuorten tarpeiden ja avoimuusvalmiuden mukaisesti. Haastattelijoina oli ollut yhteensä viisi naispuolista henkilöä. Tutkimussuunnitelman mukaan on eettinen lähestymistapa ollut täydellinen haastatteluja tehtäessä ja niitä suunniteltaessa. Haastattelulupa-asiat on käsitelty kaikkien sääntöjen mukaisesti Opetusviraston kautta, samoin luvat vanhemmilta, mikäli kyseessä oli alaikäinen nuori. Litte-

roidusta aineistosta on poistettu kaikki tunnettavuustekijät anonymiteetin varmistamiseksi, ennen kuin ne on annettu käsiteltäviksi eteenpäin. (Liinamo – Poikolainen – Raatikainen, Tutkimussuunnitelma 2016.)

Haastattelun mallina käytetty puolistrukturoitu haastattelu on hyvä vaihtoehto muun muassa silloin kun tutkimuksen kohteena on emotionaalisesti arat aihealueet, sellaiset joista haastateltavana olevat henkilöt eivät ole tottuneet keskustelemaan. Teemahaastattelussa aihealueet ovat tiedossa, mutta menetelmästä puuttuu kysymysten tarkka järjestys ja muoto. (Hirsjärvi – Hurme 1991: 35–36.)

Haastattelujen haasteena on kuitenkin se, että ne ovat yksilön subjektiivisia kokemuksia ja toiminnan muotoja. Tällöin yleistettävyyttä kohtaa haasteita. Ihmisten kokemuksia voidaan verrata muiden tutkimusten tuloksilla, kirjallisuus tiedolla ja näistä löytyvistä yhteneväisyyksistä mutta on aina mahdotonta sanoa kuinka luotettava ja todenmukainen yksilön kertomus on. Omassa opinnäytetyössä tiesimme haastattelijoiden olevan Matti -miesten matkat työhön –hankkeen nuorille tuttuja ja he ovat saattaneet olla eri tilanneyhteydessä saman ihmisen haastateltavana jo aiemmin. Siksi ja koska haastattelu on ollut vapaaehtoista, voisimme olettaa saadun haastattelumateriaalin olevan todenperäistä ja puolistrukturoidun haastattelumenetelmän käyttö on ollut erittäin perusteltua. (Alasuutari 1993: 72–77.)

Haastattelujen purkamisessa jouduimme olemaan myös lähdekriittisiä. Esimerkiksi arkaluontoiset tai henkilökohtaiset asiat saattavat olla niitä, joissa nuori vääristelee totuutta helpommin, kuin neutraalien ja jokapäiväisien asioiden kohdalla. Haastatellut nuoret saattavat kaunistella totuutta tai vastata niin, miten he ajattelevat kysymyksiin kuuluvan vastata. (Alasuutari 1993: 79–83.)

Eettisyyden kannalta (kts. kohta 6.6) uskomme haastateltavien olleen hyvin perillä haastattelun teemasta, koska he ovat olleet mukana työpajatyöskentelyssä jo jonkin aikaa, osa useamman vuoden. (Hirsjärvi ym. 2009: 193–204.)

4.7 Opinnäytetyön julkistaminen- ja tiedottaminen

Työmme julkistetaan Theseuksessa. Theseus on Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n tarjoama palvelu, josta löytää Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäy-

tetöitä sekä julkaisuja verkossa. Pidämme myös opinnäytetyö seminaarin, jossa esittelemme valmiin opinnäytetyömme tulokset kanssaopiskelijoillemme. Työmme päättyy myös Matti - miesten matkat työhön –hankkeen edustajille sekä yhteistyökumppaneille. Saatuaamme opinnäytetyön hyväksytettyä, annamme kypsyysnäytteen, jolla todistamme perehtyneisyytemme alaan ja samalla näytämme suomen kielen taitomme.

Vaikka kaikkea aineistoa ei julkaistaisikaan, tulemme silti säilyttämään tutkimuksen alkuperäiset tuotokset. Tiedottamisessa huomioimme eettisiä periaatteita joihin kuuluvat yksityisten henkilöiden haastattelutiedot, jotka ovat kaikki luottamuksellisia. (Hirsjärvi ym. 2009: 231–233.)

Teimme myös sopimuksen Metropolian kanssa, jossa kerromme opinnäytetyömme toteutussuunnitelman ja aikataulun. Sopimus pitää myös sisällään opinnäytetyön tulosten käyttöoikeudet ja opinnäytetyön kustannussuunnitelman. Sitouduimme Metropolian kanssa tekemässämme sopimuksessa myös pitämään salassa meille luottamuksellisesti luovutetut tiedot.

Työpajanuoret ovat työpajatoiminnan osalta ensiarvoisen tärkeä kokemusasiantuntijaryhmä ja on tärkeää arvioida työpajatoimintaa myös heidän näkökulmastaan, jotta työpajatoimintaa voidaan käyttää entistä tehokkaammin syrjäytymisen ehkäisyssä.

5 Opinnäytetyön tulokset

Tämän opinnäytetyön tiedonantajina toimivat Matti - miesten matkat työhön -hankkeen työpajoilla toimivat nuoret. Haastateltuja nuoria oli viisitoista, joista kahta nuorta oli haastateltu kahteen kertaan. Yksi haastatelluista nuorista oli haastattelun aikana työllistynyt työpajalle, mutta oli aiemmin ollut työpajalla valmennettavan roolissa. Toivomme voivamme tarjota arvokasta analyysiä nuorten kokemuksista työpajavalmennuksen onnistumisesta. Tämän kautta avautuu jatkokehityksen mahdollisuus etsittäessä tapoja vastata opinnäytetyössämme työpajavalmennuksesta löytyviin epäkohtiin. Työpajanuorten haastatteluiden tekemistä toivottavasti jatketaan tulevaisuudessa, jolloin mahdollisten ohjauksessa tapahtuvien muutosten vaikutukset tulevat esille.

5.1 Toimivan työpajaohjauksen tekijöitä nuoren näkökulmasta

Hyvä ja toimiva työpajavalmennus on selkeästi haasteellinen ja vaikea tehtävä. Nuorten kokemus työpajavalmennuksesta saattoi olla henkilöstä riippuen hyvinkin erilaista. Löysimme yhteneväisiä tekijöitä suoraan tai välillisesti nuorten haastatteluista, joista poimimme nuorten mainitsemat selkeimmät tekijät.

5.1.1 Vertaismiehen tuoma tuki

Vertaismiehen tuoma kokemus saattoi joidenkin nuorien mielestä olla niin sanotusti vanhentunutta tietoa eikä nykypäiväistä, koska työpajalla vierailleet vertaismiehet olivat nuoria selvästi vanhempia. Kuitenkin muutama nuori mainitsi, että vertaismiehestä löytää isähahmon kaltaista tukea ja heille vertaismiehen läsnäolo oli luonut oman pystyvyyden tunnetta ja tunteen siitä, että omat asiat on mahdollista saada järjestykseen. Osa nuorista mainitsi, että vertaismies antaa esimerkin siitä, että pohjallakin käynyt ihminen voi nousta ylös. Nuoret arvostivat vertaismiesten elämäntarinoita ja he pitivät niitä hyvinkin inspiroivina, mutta osa heistä mainitsi toisten nukkuneen vertaismiesten esitysten aikana. Oli selkeästi hyvin yksilöllistä, miten nuoret pystyivät samaistumaan vanhempiin vertaismiehiin tai näkemään omaa tulevaisuuttaan heissä.

Nuoret näkivät, että vanhemmalla vertaismiehellä löytyy myös enemmän auktoriteettia, mikä nuoremmalta vertaiselta saattaisi puuttua. Auktoriteetin avulla nuoret kuuntelevat vertaisia ja keskittyvät heidän kertomaansa paremmin. Yleisellä tasolla nuoret ajattelevat vertaismiehen tarinoista olevan apua mutta vertaismiehen tulisi olla nuorekkaampi tai hänen työnkuvansa nykyaikaisempi ja puheen inspiroiva, jotta kuulijoiden mielenkiinto pysyy yllä.

”Ilman mitään nimii mainitsematta niin kyl säkin kouluttajana siellä edessä keskustelet ja näät sinne takapenkkiin ku siel nukutaan.”

*”Jos ois vähän jotain nuorempii ni sit, vois olla vähän semmosii, nykyi-
kasempii juttu tai sillee. Ku se on kuitenkin ollu ihan erilaist sillon, ni ei siit
ehkä saa sit samanlaist, kuvaa sillai.”*

*”On kyl, silleen mielenkiintost itsessään että silleen että on, avartanu asioit
sitte kun, nää vanhemmat ukot on kertonu sitte, työurastaan ja kokemuk-
sistaan sitten ne, siellä, hankkeessa.”*

5.1.2 Päivittäinen rutiini ja ryhmäytyminen

Nuoret nostavat esille haastatteluissa oman päivärutiininsa löytymistä työpajatoiminnan avulla. Nuoret kokivat, että vaikka pajatoiminta on ollut vapaaehtoista, sinne on kuitenkin ollut aina mukava mennä ja he ovat myös tunteneet, että heidän tekemisillään pajalla on merkitystä. Useampi nuorista mainitsi ennen pajaa valvoneensa myöhään ja nukku-neensa pitkään tai päivärytmin olleen mitä sattuu mutta pajatoiminnan avulla viikkoihin ja päiviin löytyi rytmiä, minkä nuori koki edistävän omaa hyvinvointiaan.

Lähes jokainen nuori mainitsi pajoilla olleen hyvän ryhmä- ja yhteishengen. Nuoret pitivät tärkeänä sitä, että työskentelyn ohessa on helppo puhua muistakin aiheista ja osalle nuorista oli pajoilla olevista valmentajista sekä nuorista tulleen hyvinkin tärkeitä henkilöitä, joista ei haluaisi luopua. Samat ohjaajat olivat osalle nuorista tärkeitä ja he arvostivat ohjaajien sitoutumista työhönsä. Yhteisten päämäärien ja tavoitteiden määrittely oli useamman nuoren mielestä hitsannut ryhmäläiset sekä ohjaajat tiiviisti yhteen ja osa nuorista koki muiden pajanuorten olleen osa nuoren omaa tukiverkostoa, perheen tai muiden ystävien lisäksi.

”Ja sit se kans myös, vähän jännittää et jos täst, tai kun tulee siirtymään sit eteenpäin et täst ei välttämättä haluais luopuu. Nää on tosi sillee.. tuttuja, turvallisia, rakkait ihmisiä.”

”hyvä yhteishenki just mitä, mun mielestä ainaki kun, noil pajajaksoil on ollu sit sitä yhteisaktiviteettiä.”

5.1.3 Nuoren vahvuuksien tunnistaminen ja osaamisen kannustaminen

Osa nuorista koki, että pajojen avulla heidän omat vahvuudet olivat löytyneet ja että oikean ohjauksen ja hyvän yhteistyön avulla heitä on kannustettu löytämään mahdollinen sopiva koulutus ja jatko työpajan jälkeiseen toimintaan. Myös yhteisöpedagogin läsnäolo oli nuorten mielestä ollut ohjauksen kannalta merkityksellistä. Nuoret kokivat yhteisöpedagogin olleen nuorten ääni ja henkilö keneen voi turvautua. Nuoret kokivat, että omien tavoitteiden määrittäminen ohjaajan avulla auttoi ajatuksessa siitä, että ne voi saavuttaa. Yksi

nuorista mainitsi saaneensa stipendin onnistuneesta työpajatoiminnasta ja korosti työpajatoiminnan vaikutusta silloin kun voidaan keskittyä nuoriin yksilöllisesti. Vain muutama nuori koki, ettei pajalla käymisestä ole ollut heille juurikaan hyötyä ja että he tietävät jo pajalla läpikäydyt asiat. Pääasiallisesti nuoret kokivat pajatoiminnan rennoksi ja sellaiseksi ympäristöksi että sinne on helppo tulla.

Pajojen tarjoamat eri mahdollisuudet olivat nuorille mieleisiä ja varsinkin pelillisyyden työpaja sai kiitosta. Nuoret kokivat, että vaikka eivät tulisikaan tekemään työkseen esimerkiksi jotakin koruihin liittyvää (korupaja) oli ollut hyvää kokemusta saada testata omia taitojaan, jossakin sellaisessa, mitä ei normaalisti pääsisi yrittämään. Näin nuorten omaa pystyvyyden tunnetta on saatu lujitettua työpajojen kautta. Muutama nuorista myös mainitsi kiinnostuksensa heränneen työpajojen avulla siihen, että he mahdollisesti voisivat tulevaisuudessa kouluttautua ja työskennellä esimerkiksi korujen tai pelien parissa. Nuoret arvostivat sitä, että pajojen toimintaa oli yritetty kohdentaa nimenomaan heidän ikäryhmäänsä palvelevaksi kokonaisuudeksi.

”Mä toivon et mä saisin just hankittuu sen ammatin. Pystyy alkaa tekee ite koruja.”

5.2 Minkälaiset tekijät nuoret kokevat estävinä tekijöinä työpajavalmennuksessa?

Kritiikkiä työpajavalmennuksesta tuli varsin vähän. Selvästi yleisin nuoria työpajavalmennuksessa häirinnyt asia oli työpajoilla vierailleiden vertaismiesten korkeasta iästä johtuva vaikeus samaistua heidän kokemuksiinsa.

5.2.1 Riittämätön informointi

Osa nuorista koki saaneensa kuulla mahdollisista koulutusmahdollisuuksista liian vähän ja olisivatkin toivoneet niistä kerrottavan enemmän. Työpajoilla käyneitä nuoria olisi kiinnostanut kouluttautuminen, mutta heidän tietonsa koulutusmahdollisuuksista ja kiinnostavista kouluista olivat heikolla pohjalla. Yksi nuori kertoi myös kokeneensa tekevänsä työtä vain tilauksen tehneen yrityksen hyödyksi, eikä kokenut saavansa itselleen mitään. Hänen kohdallaan olisi mahdollisesti auttanut, jos hänelle olisi kerrottu saavutetun työkokemuksen hyödyistä ja työelämäkontaktien tärkeydestä.

"Se vois kans siis et, pelialan koulutuksesta ois enemmän tietoo koska, se kiinnostaa varmaan nuorii tai voi alkaa kiinnostaa sen aikana, mahdollisesti. Siit ei hirveesti meil ollu. Tai ne kyseli, me oltais voitu enemmän kertoa siit koulutuksesta mut aika loppu kesken."

"Se on oikeastaan enemmän se, mikä mua häiritsi et se keskitty liikaa siihen yhteen yritykseen jonka kanssa ne sit työskenteli ja oli yhteistyössä. Se muu toiminta, että ois halunnu jotain itselleenkin jotain hyötyä siitä pajasta, ja siit toiminnasta."

5.2.2 Riittämätön ohjaus

Ryhmäytyminen ja siihen liittyen ryhmäyttäminen koettiin tärkeäksi ja sen suhteen epäkohdaksi nousi ryhmäyttämisen riittämättömyys. Osa nuorista koki tutustumisen toisten nuorten kanssa vaikeaksi ja olisivat kaivanneet ryhmäytymistä tukevia aktiviteetteja pajojen yhteyteen. Osa nuorista nosti myös esiin vaikeuden päästä työpajatoimintaan mukaan ja tässä he olisivatkin voineet haluta lisää tukea työpajojen työntekijöiltä. Yksi työpajanuorista myös kertoi epäasiallisesti käyttäytyneestä, työpajalla toimineesta henkilöstä. Haastattelun perusteella ei syntynyt varmuutta siitä, oliko kyseessä työpajavalmentaja, vai joku muu työpajalla ohjausta antanut henkilö.

"mun mielest pitäis olla enemmän sellasii aktiviteetteja mis, ryhmät on, armeijan vertauskuvaan täs mut siellä pakollaki tutustu ihmisiin ku joutu tekee yhdessä asioit paljo ja olla niitten kanssa tekemisis jossain tilanteessa et piti suunnitella jotain taktiikkaa."

5.2.3 Vertaismies ei ole samaistuttava

Nuorten vastauksista useimmiten esiin noussut kritiikki pajatoimintaan liittyvästä valmennuksesta kohdistui pajalla vierailleiden vertaismiesten ikään. Nuoret eivät kokeneet voidensa samaistua kymmeniä vuosia itseään vanhempien miesten elämäkokemuksiin ja tunsivat heidän omien kohtaamiensa haasteiden olevan aivan erilaisia, kuin heitä edeltävillä sukupolvilla on ollut. Nuorten käsityksen mukaan ennen on voinut vaan kävellä työpaikan ovesta sisään ja saada työtä, maailma ei enää nykyään toimi näin.

"Vaikka tässäkin kylällä niin tonne tehtaalle on menty töihin ihan sillä et on kävelty ovest sisään. Nykypäivänä tarvitaan papereit ja tarvitaan työkokemust mut kun työkokemust saa vaan menemäl töihin ei pääse ilman työkokemusta. Kyllä nää työmaailma on muuttunu ihan älyttömästi, ja sit ei pysty millään tavalla mun mielestä rinnastamaan ennen vanhaan."

5.3 Mitä nuoret toivoisivat työpajavalmennuksessa kehitettävän?

Nuorilta kysyttiin teemahaastatteluissa mitä seikkoja he haluaisivat kehitettävän pajatoiminnassa. Nuorten esittämät kehittämissuositukset koskivat pajojen toiminnallisuutta, ohjaajien ja ohjauksen sekä ryhmäytymisen kehittämistä.

5.3.1 Toiminnallisuuden ja kokemusasiantuntijuuden lisääminen työpajoilla

Nuoret toivoivat, että pelillisyyden pajatoiminnassa keskityttäisiin enemmän ja nopeammin konkreettiseen tekemiseen, toteutusvaiheeseen. Nyt olemassa oleva toimintamalli pitää sisällään paljon ideointia ja suunnittelua ja tämän osa nuorista kokee turhauttavana. Monelle nuorelle juuri koulumainen toimintamalli, johon kuuluvat osana kirjoitus- ja tehtävät ovat se mitä he eivät jaksaa, eivätkä he koe sitä inspiroivana. Jotta mielenkiinto herää ja pysyy yllä, on parempi, että he pääsevät nopeammalla tempolla viemään tehtäviään toiminnallisesti eteenpäin. Nuoret kokivat oppimistilanteissa keskustelun ryhmässä toimivammaksi kuin kirjallisten tehtävien tekemisen. Kehityssuosituksena olivat myös erilaiset yritysvierailut, joiden myötä nuoret pääsisivät tutustumaan erilaisiin ammatteihin ja työtehtäviin ja saisivat näin mahdollisuuden löytää itseään kiinnostavia koulutusvaihtoehtoja sekä ammatteja.

Nuoret toivoivat pelillisyyden pajoihin pelialan koulutuksien osalta lisää tietoa, sitä osa nuorista koki olleen työpajoilla huomattavan vähän. Nuoret toivoivat, että henkilöt jotka niistä tulevat heille kertomaan olisivat itse käyneet pelialan koulutuksen, jolloin he saisivat tietoa kokemuspäälliköiltä ja tietoa siitä, miten kouluttajat ovat kokeneet pelialan ja pelien kehittämistyön. Nuoret toivovat kokemusasiantuntijuutta lisää.

"Mut se keskustelu oli just virkistävää, päästiin keskustelemaan. Keskustelun on voimaa, enemmän ku sit näis, silleen että kirjottaa ja kirjottaa ja

sitte silleen hiljasuus (-) siellä luokkahuonees, silleen. Mieluummin, spiiikkailee, aika pitkälti."

"Siin mie sanoin sitä et, ite ehkä mie haluisin lähtee nopeemmin jo tekee jotain. Me aluks sillee, me pitkään vaan mietittiin ideoita ja siel oli monta kertaa pelkästään ideointii mut me ei tehty mitään konkreettista viel. Et siis ku mie oon sellanen joka, no tykkään tehä grafiikkaa ja jotain prototyyppejä sun muita, et pääsis just sellasii tekee nopeesti. Sit ei liikaa pyöritellä kaikkee tai mietitä miten vois tehä jotain."

"Se vois olla ihan kivaa että jos vaikka jossain työpaikoil kävis kattomas toimintaa et minkäläist on mones paikassa."

5.3.2 Puitteiden parantaminen ja pajatyoäskentelyajan lisääminen

Osa pajoilla olevista työkoneista koettiin uudistusta vailla oleviksi. Ei siksi että ne koettaisiin turvattomiksi, mutta päivittämistä vailla oleviksi kuitenkin. Valtaosa haastatelluista nuorista kokee, että (etenkin elämänkulkupajalla) käyntikertoja voisi olla useampia, tai vaihtoehtoisesti pajatoiminta voisi kestää useamman tunnin kerrallaan. Elämänkulku-pajojen osalta nuoret kokivat vertaismiehet positiiviseksi asiaksi ja halusivat mielenkiinnolla kuulla heidän kokemuksistaan ja siitä, kuinka he olivat päässeet asioissa eteenpäin omassa nuoruudessaan. Vertaismiesten toivottaisiin kuitenkin olevan nuorempia, jolloin heidän kokemuksensa olisivat enemmän tätä päivää ja sen myötä myös koskettaisivat nuoria enemmän.

"työkoneet on vähä vanhoi mut noi nyt on tollasii, tiettyi..."

"Ainaki siihen tulee sisältöö sit kun on kolme tuntii ennemmin kun, kaks tuntii. Ainaki sitte, sisällön puolesta, ehtii käymään, enemmän asioit läpi sitte."

5.3.3 Omakohtainen hyöty projekteista

Pelillisyyden pajan nuorista osa oli sitä mieltä tämän hetken toiminnasta, että siinä keskitytään lähes pelkästään auttamaan mukana olevia yrityksiä tuottamaan omia tuotteitaan. Nuoret toivoisivat saavansa itse omakohtaisesti tästä toiminnasta suuremman hyödyn kuin mitä se on tähän mennessä ollut. Nuoret toivoivat, että heidän taitojaan hyödynnettäisiin enemmän tai että heillä olisi mahdollisuus paremman ohjauksen avulla löytää omia piilossa olevia kykyjään.

"Se on oikeastaan enemmän se, mikä mua häiritsi et se keskitty liikaa siihen yhteen yritykseen jonka kanssa ne sit työskenteli ja oli yhteistyössä. Se muu toiminta, että ois halunnu jotain itselleenkin jotain hyötyä siitä pajasta, ja siit toiminnasta. Mitä mä siinä viimisel kerral vähän selitinkin, niille muille, kun ne kysy et mitä mä tarkoitin sillä että vähän pelillisyyttä omakohtaisesti et just sitä et saisi itekin jotain siitä irti, ettei pelkästään keskity siihen auttamaan yrityksiä tekemään enemmän just sitä tuotetta ja mitä ne nyt tuottaakaan. Itekin hyötyis siitä."

5.3.4 Ryhmäytymisen tukeminen

Tutustuminen uusiin ihmisiin on ollut monelle pajuorelle vaikeaa. Yhdessä tekeminen pienryhmissä on auttanut uusien tuttavuuksien luomisessa ja rennomman ilmapiirin saavuttamisessa. Moni haastatelluista nuorista toivoi ryhmäytymiseen aiempaa enemmän tukea ohjaajilta.

Työpajajuorten psykologisten perustarpeiden tukemisessa työpajavalmentajien rooli nousi selvästi esille. Nuoret kokivat olevansa kykeneviä vaikuttamaan omaan tilanteeseensa saadessaan riittävästi tarvitsemaansa tukea. He myös halusivat valita itse oman tulevaisuutensa, eli työpajavalmentajien oli tärkeää antaa nuorille tilaa tehdä omat valintansa. Työpajavalmentajien toivottiin myös avittavan nuoria ryhmäytymisessä, joka tuki heidän osallisuuden tunnetta työpajalla.

"Aluks se voi olla vähän sellasta että, kun, ennen ku tutustuu sit toisiinsa ennen ku uskaltaa availa suutansa, ni sit se voi olla vähän sellasta että, ihmiset vähän, tunnustelee, on tunnustellen. Mut sit kun, just ne safkajutut

sun muuta ni sit ne on just keventäny sitä tunnelmaa ja, lähentäny sitä yhteishenkee."

"Onnistunutta meininkii."

5.4 Tuloksien yhteenveto

Nuorten haastatteluista tuli esille ehdotuksia työpajatoiminnan kehittämiseksi. Nuoret kokivat, että pajatyöskentely elämäkulkupajalla voisi kestää kerrallaan useamman tunnin tai vaihtoehtoisesti käyntikertoja voisi lisätä. Lisääaika tai käyntikertojen lisääminen työpajalla voisi myös puolestaan auttaa ryhmäytymisessä johon nuoret kertoivatkin kaipaavansa työpajavalmentajilta enemmän tukea. Pelipajalle toivottiin aiempaa enemmän konkreettista toimintaa, kokemusasiantuntijuuden lisäämistä sekä yritysvierailuja. Ryhmäkeskustelut opetustilanteissa koettiin motivoivaksi opetus- ja toimintamalliksi, toisin kuin kirjoitustehtävät. Nuoret toivoivat, että heidän taitojaan hyödynnettäisiin aiempaa enemmän ja että he saisivat paremman ohjauksen avulla mahdollisuuden löytää omia vielä piilossa olevia kykyjään. Tämän myötä, he toivovat myös saavansa jatkossa suuremman hyödyn itselleen projekteista joihin pajatyöskentelyssä osallistuvat.

Nuoret kokivat työpajoilla vierailleet, itseään huomattavasti paljon vanhemmat vertaismiehet vaikeasti samaistuttaviksi. Toisaalta osa nuorista myös mainitsi työpajalla vierailneiden vanhempien vertaismiesten olleen isähahmon kaltaisena tukena. Nuorten toiveena oli saada tulevaisuudessa kuulla oman ikäryhmänsä edustajien kokemuksia elämässä eteenpäin pääsystä. Työpajanuorilla oli vähäisesti tietoa koulutusmahdollisuuksista ja he olisivatkin toivoneet vielä nykyistä enemmän tukea koulutuspaikkojen etsintään. Yhtenä tärkeänä piirteenä työpajatoiminnassa oli nuorten mukaan sen päivää rytmittävä vaikutus. Nuoret myös kokivat työpajan tuoneen heille tärkeitä tukihenkilöitä heidän tutustuessaan työpajavalmentajiin ja muihin työpajanuoriin. Pääosin nuoret kokivat työpajalle menemisen helpoksi ja he olivat tyytyväisiä työpajojen rentoon ilmapiiriin.

6 Pohdinta

Opinnäytetyön tekeminen aloitettiin lokakuussa 2017. Saimme ohjaavalta opettajaltamme litteroidun haastattelumateriaalin marraskuussa ja pääsimme aloittamaan aineistoon tutustumisen. Olimme jo aiemmin tutustuneet Matti - miesten matkat työhön -hankkeeseen sekä haastattelulomakepohjaan. Muu materiaali opinnäytetyötämme varten löytyi pääasiassa kotimaisista artikkeleista ja tutkimuksista. Etsimme teoria-aineistoa ja aiemmin tehtyjä tutkimuksia eri tietokannoista sekä lainasimme kirjastosta teoksia, joita kävimme läpi. Suurimman osan työmme tukena käytetystä aineistosta saimme tekemällä manuaalihakuja. Opinnäytetyön kirjoittamisen aikana kävimme ohjaavan opettajan järjestämässä ohjaustapaamisissa sekä kurssiin kuuluvissa seminaareissa joista saimme tukea ja apua kirjoitustyön edistämiseen, kehittämissuhteita sekä rakentavaa palautetta. Näistä tapaamisista saatu palaute oli hyödyllistä ja sai meidät tarkastelemaan työtämme ja kirjoittamaamme tekstiä eri näkökulmista. Myös vertaisopiskelijoilta saatu palaute ja heidän töidensä tarkastelu auttoi oman työmme eteenpäin viemistä. Ohjaustapaamisia oli järjestetty muutamia ja tarvittaessa niitä oli mahdollisuus saada lisää.

6.1 Tarkastelu

Matti - miesten matkat työhön -hankkeen puitteissa, mikä toimi opinnäytetyömme toimintaympäristönä, oli teetetty nuorille työpajoilla olleille nuorille teemahaastattelu, jolla pyrittiin selvittämään nuorten kokemuksia omista vahvuuksistaan ja työpajojen toimivuudesta. Teemahaastattelujen myötä hankkeen ohjaajat pohtivat työpajavalmennuksen toimivuutta ja sen mahdollisia kehitystarpeita. Opinnäytetyömme pyrkii selvittämään litteroidun haastattelumateriaalin analysoinnin ja asettamiemme tutkimuskysymysten avulla, sekä työpajavalmentajille että yhteistyökumppaneille tietoa siitä, mitkä asiat nuoret kokevat työpajavalmennuksessa toimiviksi ja missä asioissa olisi kehitettävää.

Syrjäytyminen sekä siitä johtuva työttömyys olivat opinnäytetyömme yksi lähtökohta. Työpajatoiminta pyrkii vastaamaan tähän ongelmaan, tarjoamalla nuorille työkaluja joilla nuori pystyisi lähtemään aktiivisesti ponnistelemaan kohti uusia onnistumisen kokemuksia. Pajatoiminnan tulisi olla oppiva organisaatio, joka osaa käyttää usean nuoren oppimistapoja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Näin luodaan kannustava ilmapiiri jokaisen nuoren yksilölliselle oppimiselle ja ihmislähtöinen ratkaisumalli syrjäytymisen ehkäisyyn. (Hassinen ym. 2004.)

Mikäli syrjäytymistä tarkastellaan jo laman aiheuttamana tilana, Vähätalon mukaan syrjäytymistä ilmenee varsinkin alueilla, joissa työttömyyttä on aikaisemmin ollut vähän. Syrjäytyminen ja siitä aiheutuneet vaikeudet saattavat siirtyä myös seuraavalle sukupolvelle ja edesauttaa nuorien syrjäytymisriskiä. (Vähätalo 1996: 21; Myrskylä 2012.) Osa työpajatyöskentelyssä mukana olevista nuorista tulee perheistä, joissa työttömyys ja siitä mahdollisesti johtuva syrjäytyminen ovat olleet ongelmalähtökohta heidän vanhemmilleen. Suurpään mukaan syrjäytyminen voi alkaa missä tahansa elämän vaiheessa ja ongelmien kasaantuessa, elämänhallinta voi vähetä ja johtaa vakavampiin ongelmiin (Suurpää 2009).

Brunila (2012) toteaa, että nuorille suunnatuissa projekteissa työntekijät nostivat esille jatkuvat puutteelliset resurssit ja esimerkiksi sen, että opetus- ja kulttuuriministeriö ei näyttäisi välittävän näistä nuorista muuten kuin määräaikaisina projekteina. Projektit ovat lyhyitä eivätkä ne tarjoa nuorille vaadittavaa tukea. Työntekijät kaipasivat muutosta näihin seikkoihin mutta he olivat sopeutuneet elämään tilanteen kanssa. Tutkimuksesta paistoi läpi, että työntekijät välittävät aidosti projektiin osallistuneista nuorista ja heidän hyvinvoinnistaan. Työpajavalmennuksessa parhaita tuloksia onkin saatu silloin kun ohjaus ja riittävä aika ovat kohdanneet toisensa. Nuoret toivat haastatteluissa esille saamansa yksilöohjauksen tärkeyttä ja siihen riittävästi käytettyä aikaa. Myös Työ- ja elinkeinoministeriön tutkimuksessa todettiin osan nuorista tarvitsevan työskentelyynsä yksilöllistä lähiohjausta. Kyselyssä mikä tehtiin nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille, tuli esille valmentautujien määrän olleen aika-ajoin niin suuri, että ohjaus koettiin riittämättömäksi. (Tuusa ym. 2014: 66–70.)

Sandberg (2015) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä (Ellisaari ym. 2003) ovat tutkimuksissaan todenneet, että ongelmalähtökohdassa jossa syrjäytyminen on määritelty hyvinvointivaltion palvelujen ja turvaverkoston vaikeana saatavuutena sekä uudenlaisena sosiaalisena ongelmana tulisi keskittyä enemmän ihmislähtöisiin malleihin ja palveluiden yksilöllistämiseen. Vilmi tuo esille näkökannan, jonka mukaan syrjäytymistä voidaan estää esimerkiksi erityisryhmien asumisjärjestelyjen avulla. (Vilmi 2006.) Olisiko mahdollista ajatella myös työpajanuorten yhteisiä asumisjärjestelyjä? Tämä saattaisi voimaannuttaa nuorten elämänhallintaa ja elämänhallinnan kokemuksia niin, että työelämään siirtymisen prosessi helpottuisi.

Syrjäytymisen torjumiseksi tarvitaan useita työkaluja, menetelmiä sekä yhteistyötä eri palveluiden välillä. (Aaltonen – Berg – Ikäheimonen 2015.) Tähän saattaisivat olla apuna

esimerkiksi työ- ja elinkeinopalveluiden, työpajatoiminnan ja sosiaalitoimiston yhteydenpito tai mahdollinen yhteinen tietokanta asiakkaasta. Tätä kautta myös työpajalla ymmärrettäisiin paremmin nuoren taustaa sekä pystyttäisiin käyttämään oikeanlaisia lähestymistapoja nuorta kohdatessa. Brunilan (2012) näkökannasta nuorille suunnatut toimenpiteet kääntyvät yhteiskunnallisten erojen sijaan nuoriin itseensä kohdistuviin henkilökohtaisiin vajavaisuuksiin. Hän myös toteaa, että näitä vajavaisuuksia voitaisiin hoitaa ja ratkaista myös emotionaalisessta näkökannasta, siitä saatujen hyvien tulosten innoittamana.

Tutkimustulostemme kautta käy ilmi Matti - miesten matkat työhön –hankkeen vastaavan pääasiassa hyvin nuorten yksilöllisiin tarpeisiin ja auttavan nuorta arvioimaan omaa tulevaisuutta ja osaamista itse tai työpajavalmentajan tukemana. Haastatteluista näki sen, että nuoret tiedostavat yhteiskunnan arvottavan ihmisiä heille annettujen termien perusteella. Työttömyys koettiin arvoa määrittäväksi leimaksi, vaikkei nuori itse arvioisikaan elämäänsä sen kautta. Stereotypia työttömästä oli nuortenkin osalta hyvin sisäistetty. (vrt. Hall 2002: 189 – 192.)

Haastatteluista voidaan tulkita, että nuoret kokivat työpajat ja työpajavalmentajat hyvinä, heitä päivittäisiin rutiineihin ja heidän kanssaan samassa elämäntilanteessa olevien nuorten muodostamaan yhteisöön sitovina tekijöinä. Suuri osa nuorista koki voivansa vaikuttaa elämäntilanteeseensa ja toimintaansa saadessaan siihen omakohtaista tukea työpajavalmentajilta. Myös ryhmäytymisessä koettiin työpajavalmentajien rooli merkittäväksi osallisuuden tunnetta lisääväksi tekijäksi. Useimmat nuoret myös kertoivat heitä ympäröivästä tukiverkosta, johon kuului pääasiassa heidän perheensä ja läheiset ystävät. (vrt. Suutari 2001: 157 – 158.) Tukea ja opastusta tarjoavan lähipiirin rooli on tutkimuksissakin todettu merkittäväksi tekijäksi nuorten elämässä eteenpäin pääsemisen kannalta. Yhteisöjen ja myös itse koulujen tulee tiedostaa vastuunsa nuorten tukemisessa ja heidän opiskelunsa mahdollistamisessa (Johnstonbaugh 2018: 590 – 606; García-Carrión – Molina-Luque – Roldán 2018: 701 – 716). Voikin pohtia, miten työpajavalmennuksessa voidaan parhaalla mahdollisella tavalla tarjota nuorille relevanttia tietoa opiskelumahdollisuuksista ja myös helpottaa opiskelupaikan valitsemista.

6.1.1 Haastattelumenetelmän tarkastelu

Haastatteluja luokiteltaessa pohdimme haastattelijan roolia suhteessa nuoreen. Haastattelija saattaa laittaa huomaamattaan sanoja nuorten suuhun. Koska kyseessä on melko avoin haastattelumuoto, mietimmekin olisiko ollut haastattelujen yhteneväisyyden kannalta parempi, että sama haastattelija olisi tehnyt kaikki haastattelut? Kuitenkin usea haastateltava vastasi kysymyksiin samalla tavalla, mikä puoltaa, että kysymykset on ymmärretty samalla tavalla. Myöskään haastattelun vapaamuotoisuuden vuoksi ei ole mitään syytä epäillä annetun tiedon todenperäisyyttä, joten tuloksia voidaan pitää suhteellisen luotettavina. (Alasuutari 1993: 79 – 83; Hirsjärvi ym. 2009: 193 – 204.)

Haasteena koimme myös sen, ettemme olleet itse laatineet kysymyslomaketta. Hyvän kysymyslomakkeen teko vaatii aikaa sekä tutkijan tieto-taitoa. Olisimme halunneet olla mukana lomakkeen teossa ja näin saada hyvää kokemusta myös kyselylomakkeen luomisesta.

Toivomme opinnäytetyömme tulosten toimivan motivoivana sekä työpajavalmentajien työtä tukevana pajanuorten parissa työpajatoiminnassa.

6.1.2 Tarkastelu laadullisen tutkimusmenetelmän näkökulmasta

Kuten aiemmin kohdassa 4.1 mainitsimme laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä (Kylmä – Juvakka 2007: 22 – 32.), tarkastelemme tässä osiossa opinnäytetyön onnistumista näiden ominaispiirteiden näkökulmasta ja siitä oliko laadullinen tutkimusmenetelmä tähän opinnäytetyöhön oikea valinta.

Aineisto oli kerätty puolistrukturoidulla haastattelumenetelmällä. Se on aineiston keruuna toimiva *avoin haastattelumenetelmä* ja sen käyttö oli tutkimuksen luonteen vuoksi perusteltua. *Haastattelijat olivat* nuorille *tuttuja* ja avoimen menetelmän keinoin haastatteluista saatiin nuoren henkilökohtaisten valmiuksien pohjalta hyvin tietoa. Haastattelijat ovat olleet *aktiivisia osallistujia* keskusteluissa. He ovat kuunnelleet tai vieneet haastattelua eteenpäin tehdyn haastattelurungon mukaisesti, vaikka keskustelu laajenisikin välillä aihealueen ympärille. Haastattelutilanne oli pyritty pitämään *mahdollisimman luonnollisena* ja ne oli toteutettu nuorille tutuissa Matti - miesten matkat työhön –hankkeen tiiloissa.

Vaikka emme itse olleet haastattelutilanteessa läsnä tai nuorille tuttuja koimme, että tekstin kautta pystymme samaistumaan haastattelijan rooliin läpikäydessämme haastattelumateriaalia. Toimimme työhömmä myös suoria lainauksia nuorten puheesta, koska laadullisen tutkimuksen aineisto koostuu enemmän *merkityksiä ilmentävistä sanoista* kuin numeroista. Näin saamme myös lukijalle tarkemman kuvauksen aineiston laadusta.

Teimme havaintoja yksittäisistä haastattelukokonaisuuksista, jotka yhdistimme vaiheittain lopulliseksi työn tulokseksi. Tätä kutsutaan *induktiiviseksi päättelyksi* (kuvio 3.). Lähdimme purkamaan haastatteluja määrittelemättä etukäteen, minkälainen on syrjäytynyt nuori tai mitä oletamme hänen olevan. Näin pystyimme *ymmärtämään* kyseisten nuorten subjektiivisia kokemuksia ja tutkittavaa ilmiötä *osallistujan näkökulmasta*.

Mitä-, miksi-, ja miten – kysymykset olivat läsnä tutkimuksessa hahmotellessamme työpajavalmennusta nuorten näkökulman kautta. Kysymykset liittyivät tässä opinnäytetyössä myös syrjäytymisen ymmärtämiseen ilmiönä sekä siihen johtaviin tekijöihin. Tutustuessamme Matti - miesten matkat työhön –hankkeen taustoihin ja nuorten syrjäytymiseen vaikuttaviin tekijöihin haastattelumateriaalin läpikäynnin jälkeen, *tarkentuivat tutkimuskysymyksemme*. Niitä syntyi kolme kappaletta yhden laajan kysymyksen sijaan ja ymmärsimme tuoda esiin puuttuvia ja toimivia tekijöitä pelkän kehitysehdotusten sijaan. Opinnäytetyömme on sidottu hankkeen nuorten elämäntilanteisiin, aikaan ja myöskin paikkaan, joten se on kontekstisidonnaista.

Nuoret oli otettu haastatteluun vapaaehtoisuuden pohjalta Matti - miesten matkat työhön –hankkeen työpajoilta, joten tiedämme osallistujien valinnan olleen tarkoituksen mukaista ja että heillä on kokemusta tutkimuksen aihealueesta. Osallistujia oli melko vähän (n=15) mutta saatu aineisto kuvasi hyvin tutkimuksen kohdetta ja saatujen haastattelujen laatu oli pääasiallisesti hyvin rikasta, jota voidaan hyödyntää kohdennetummin myös muihin työpajavalmennusta koskeviin tutkimuksiin. Nuorten työpajoilla tapahtuvasta paajaohjauksesta on varsin vähän, jos lainkaan tutkimustietoa. Tämä opinnäytetyö tarjoaa uuden näkökulman työpajavalmennuksen kehitystarpeisiin.

Opinnäytetyö täyttää kaikki laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet ja niiden kautta työmme tarkastelu osoittaa, että työmme on tullut tarpeeseen ja mahdollisesti avaa uusia metodeja tai ohjausmalleja nuorten työpajatoimintaa kehitettäessä.

6.2 Luotettavuus

Koko opinnäytetyön työstämisen aikana ylläpidettiin hyvän maun mukaista kirjoitustapaa, rehellisyyttä, hyviä moraalisia arvoja, huolellisuutta ja tietoisuutta omasta ammatillisesta osaamisesta, jotta tulokset olisivat niin luotettavuuden kuin eettisyyden kannalta mahdollisimman todenmukaisia ja päästäisiin mahdollisimman avoimeen ja tasavertaiseen työskentelyyn ryhmän sisällä. (Rolin 2002: 92–101.)

Luotettavuuden arviointi saattaa olla hankalaa laadullisen tutkimuksen yhteydessä mutta tässä opinnäytetyössä kuvataan tarkasti saadun materiaalin, tiedonantajat, omat sekä opinnäytetyön taustat, toimintaympäristö sekä luokittelusta tuloksiin johtaneet vaiheet. Näiden tekijöiden hyvän kartoituksen takia, voidaan luotettavuustekijöitä pitää jo korkealla. (Hirsjärvi ym. 2009: 231 – 233.) Lisäksi yhtenä tärkeimpänä tekijänä pidettiin luotettavuuden kannalta tutkimuksen tulosten ja haastatteluaineiston välistä yhteyttä. Opinnäytetyön lähtökohdat on kerrottu tarkasti ja polku alkuperäiselle lähteelle on säilytetty. Näiden keinojen avulla opinnäytetyön teoreettinen loogisuus pysyi hyvänä ja opinnäytetyön kokonaisuus on helpommin ymmärrettävissä. (Tuomi – Sarajärvi 2009.)

Koska opinnäytetyön tekijöitä oli kolme, haastatteluaineisto käytiin läpi jokaisen tekijän toimesta ja pelkistäminen sekä luokittelu onnistuivat lähes yksimielisesti. Siksi opinnäytetyömme tulosta voidaan pitää myös toistettavana.

Käsitlemme opinnäytetyömme luotettavuutta myös tutkimuksen totuusarvon eli uskottavuuden, vahvistettavuuden, sovellettavuuden eli siirrettävyyden, refleksiivisyyden sekä neutraaliuden lähtökohdista. Pohdimme myös haastattelumethodin valintaa (kts. kohta 6.1.1) sekä sen vaikutusta haastatteluista saatuihin tuloksiin. (Janhonen–Nikkonen 2001: 36 – 40; Hirsjärvi ym. 2009: 221 – 230.; Kylmä – Juvakka 2007: 127 – 134.)

Totuusarvon eli uskottavuuden näkökulmasta pyrimme, että opinnäytetyömme olisi tutkimuksena avoin sekä rehellinen ja että saamamme tulokset voidaan todentaa. Uskottavuutta tukee teoriatausta, jonka tutkimuksien mukaan on saatu samankaltaisia tutkimustuloksia jo aiemmin. Työn uskottavuutta tukee se, että käsittelimme aineistoa kolmen eri ihmisen toimesta ja saimme samankaltaisia tuloksia.

Vahvistettavuuden kannalta tutkimuksemme tuloksia ja vaiheita pystyy seuraamaan myös ulkopuolinen henkilö, koska kaikki tutkimuksen vaiheet on tallennettu huolellisesti

ja opinnäytetyön vaiheet kuvattu selkeästi. Tutkimus voitaisiin myös sellaisenaan siirtää eri tutkimusympäristöön toiselle työpajalle. (Hirsjärvi ym. 2009: 221 – 230; Kylmä – Juvakka 2007: 127 – 134.) Olemme koko opinnäytetyön työstämisen ajan reflektoineet omia taustojamme, tietojamme sekä osaamistamme suhteessa opinnäytetyön aihepiiriin. Näin olemme mielestämme onnistuneet pysymään mahdollisimman neutraaleina, vaikuttamatta tutkimustuloksiemme syntyyn. (Hirsjärvi ym. 2009: 221 – 230; Kylmä – Juvakka 2007: 127 – 134.)

Kunnioitimme työskentelyn aikana aikaisempien tutkimusten tuloksia sekä toisiamme. Emme ole sepittäneet tuloksia tai vääristelleet haastatteluista saatuja kokonaisuuksia. Emme myöskään esitä muiden tutkijoiden tietoja omanamme. Opinnäytetyön tekijöitä oli kolme ja vertaisarviointi oli osa työskentelymenetelmäämme. Työssämme ei ole käytetty minkäänlaista rahoitusta, jota olisimme voineet väärinkäyttää. (Simonsuuri – Sorsa 2002: 119–122.)

Koska aineisto oli meille sekundääriaineistoa, varmistimme että kaikilta haastateltavilta oli saatu suostumus haastattelun antoon ja sen myöhempään käyttöön. Tutkimussuunnitelmasta selvisi, että haastatteluun osallistuneiden henkilöiden suostumus on saatu. Näin suljimme pois haastateltavien manipuloinnin mahdollisuuden. Samalla tiedämme, että haastateltavat ovat olleet tietoisia tutkimuksen kulusta ja pystyvät itse arvioimaan oman halukkuutensa tutkimukseen osallistumisesta. Haastattelu oli vapaaehtoinen eikä siihen liittynyt palkkioita tai korvauksia. Riskit ovat haastattelun suhteen olleet pieniä ja anonymiteetti on taattu sekä haastateltavalle että myös haastattelijalle. Aineisto on tallennettu asianmukaisesti ja siihen voidaan palata tarvittaessa. (Liinamo – Poikolainen – Raatikainen, Tutkimussuunnitelma 2016; Hirsjärvi ym. 2009: 23–27.)

Opinnäytetyöntekijöinä olivat Matti - miesten matkat työhön –hankkeen nuoret meille täysin vieraita henkilöitä. Työkokemuksemme on eri toimialueelta kuin haastateltujen nuorien, vaikka ymmärrämmekin heidän lähtökohtiaan. Nämä asiat edesauttoivat objektiivisuutta analyysissä ja tulosten raportoinnissa.

Matti - miesten matkat työhön –hankkeen työntekijöistä olimme tavanneet innovaatioprojektin aikana kaksi henkilöä. Heistä kummankin näimme vain kaksi kertaa. Yksi hankkeen kehittäjistä on opettajamme mutta emme kokeneet näillä asioilla olevan vaikutusta työmme lopulliseen tulokseen. Näin voimme myös varmistaa työmme neutraaliutta suhteessa hankkeen tiedonantajiin sekä kehittäjiin. (Janhonen – Nikkonen 2001: 36 – 40.)

Kirjoitimme koko opinnäytetyöprosessin ajan omaa tekstiä relevanttien tutkimusten päätelmiin tukeutuen. Plagioinnin mahdollisuuden poistimme tarkastamalla työmme Turnitin-järjestelmän avulla, joka näytti työstämme löytyvät yhteneväisyydet aikaisempien tutkimusten valossa. (Simonsuuri – Sorsa 2002: 119–122.) Palauttaessa opinnäytetyömme yhtäläisyysprosentti oli 11, mikä selittyy lähdeluettelolla. Itse tekstissä yhteneväisyyttä ei ollut nuorten haastatteluista otettujen suorien lainausten ulkopuolella. Näillä tekijöillä tutkimus voidaan pitää uskottavana, luotettavana sekä takaamme hyvän ammattieettisen tutkimustuloksen.

6.3 Jatko-opinnäytetyö ja kehittämissuhteet

Tämän opinnäytetyön avulla olemme löytäneet Matti - miesten matkat työhön -hankkeen työpajavalmennuksessa nuorten kokemuksesta jo toimivia ja siitä puuttuvia tekijöitä sekä heidän omia kehityssuhteita. Tutkimusta voidaan hyödyntää jatkossa nuorten työpajoja suunnitellessa sekä juurruttaa jo toimivia käytäntöjä.

Matti - miesten matkat työhön -hanke jatkuu vuoden 2018 loppuun asti. Työpajatyöskentely on jatkunut jo vuosikymmeniä, joten kaikki työpajavalmennukseen syntyvä materiaali tulisi ainakin soveltaen käyttöön muissakin työpajayhteisöissä. Tämän opinnäytetyön tulosten pohjalta esitämme seuraavanlaisia kehityssuhteita tai jatko-opinnäytetyön ideoita:

1. Työpajavalmentajien koulutus tehtäviinsä
Toiminnallisen opinnäytetyön toteuttaminen, jossa nuorten kanssa työskenteleviä työpajavalmentajia osallistettaisiin erilaisiin koulutuksiin ja kursseihin mitkä tukevat heidän työskentelyä nuorten parissa. Työpajavalmentajille olisi myös hyvä kehittää enemmän itse työpajavalmennukseen tarkoitettuja kursseja. Tulostemme perusteella työpajavalmennuksessa on jo paljon hyviä tekijöitä mutta joiltain osin valmennus kaipaisi päivitystä.
2. Samaistuttavampi vertaismielisuus
Nuorempiin vertaismielisiin ja siihen millä kokonaisuudella ohjaajat saisivat nuorien ja vertaismielisten välisistä keskusteluista enemmän irti esimerkiksi elämäntilanteiden yhteydessä.

3. Toiminta vastaamaan tämän päivän vaatimuksia

Työpajalla järjestettävien kurssien sisällön tarkistaminen vastaamaan työelämän tarpeita, jolloin työpajanuoret saisivat kohdistetumpaa osaamista työelämään siirtymistä varten.

4. Toiminnan mielekkyys suunnattu enemmän nuorten tarpeisiin

Työpajavalmennuksessa varmistettava, että nuoret tietävät hankkeen heille tuomat hyödyt tulevaisuudessa.

6.4 Oppimisprosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen on tukenut ammatillista kasvuamme monin eri tavoin. Proses-
sina se oli opettavainen ja mielenkiintoinen. Tiedonhaku, erilaisten tutkimusten lukemi-
nen ja niiden tulkinta on opettanut paljon ja uskommekin hyötyvämmä oppimistamme
taidoista ja tiedoista tulevassa suuhygienistin ammatissamme terveydenhuollon amat-
tilaisina. Tieteellisen tekstin kirjoittaminen oli osalle ryhmästämmä täysin uutta. Myös kir-
joittajien erilaiset elämäntilanteet sekä eri vaiheet opinnoissa koettiin välillä haastaviksi,
sillä yhteistä aikaa oli usein vaikea löytää. Yhdessä kirjoittaminen ja kyky työskennellä
yhdessä arjen tuomista haasteista huolimatta olikin yksi tärkeimpiä oppejamme tätä
työtä tehdessämme.

Tulevassa työssämme suuhygienisteinä kohtaamme paljon erilaisia ihmisiä. Ihmisiä,
jotka tulevat eri kulttuuritaustoista ja erilaisista elämäntilanteista. Osa heistä voi elää
myös syrjäytymisuhan alla. Tätä opinnäytetyötä tehdessämme olemme oppineet paljon
syrjäytymisestä ja syrjäytymisen uhasta ja uskommekin voivamme kohdata erilaisuutta
yksilöllisemmin ja kunkin asiakkaan oma elämäntilanne huomioiden. Erilaisten asiakkai-
den ja heidän tilanteensa ymmärtäminen tukee luottamuksellisen asiakassuhteen synty-
mistä. Tulevina suuhygienisteinä tehtäviimme kuuluu väestön hyvinvoinnin, toimintaky-
vyn ja erityisesti suun terveyden edistäminen. Tähänastisen kokemuksemme ja tie-
tomme asiakastyöskentelyssä perustuen yhteisymmärrykseen, tasa-arvoon ja luotta-
mukseen on vahvistunut entisestään ja koemme sen tärkeäksi ja arvokkaaksi opiksi.

6.5 Eettisyys

Opinnäytetyötä tehdessä olemme tutkijoina osa suurempaa ammattiryhmää tieteenalasta riippumatta. Joskus eettiset säännöt saattavat tuntua ristiriitaisilta tai tulkinanvaraisilta. Tulkitsimme eettisiä sääntöjä näistä syistä enemmän apukeinoiksi tai ammattia määrittäviksi periaatteiksi, joita käytimme eettisen työskentelyn pohjana. (Räikkä 2002: 82–91; Tutkimuseettinen Neuvottelukunta 2012.) Pietarisen (2002: 58–69) sekä Tutkimuseettisen Neuvottelukunnan mukaan tutkijan kahdeksan keskeisintä vaatimusta eettisessä toiminnassa ovat: tunnollisuuden- sekä älyllisen kiinnostuksen vaatimus, rehellisyyden vaatimus, ihmisarvon kunnioittaminen, vaaran eliminoiminen, sosiaalisen vastuun vaatimus, kollegiaalinen arvostus sekä ammatinharjoituksen edistäminen.

Olimme kiinnostuneita Matti - miesten matkat työhön -hankkeesta aiemman innovaatioprojektimme pohjalta. Tunsimme hankkeen lähtökohdat hyvin ja meidän oli helppo jatkaa opinnäytetyön pariin samaan hankkeeseen. Pyrimme löytämään mahdollisimman relevantteja tutkimuksia sekä aiempaa tietoa nuorten pajatoiminnan toimivuudesta ja nuorten syrjäytymisestä.

Pyrimme tuottamaan laadukasta tietoa saadun haastattelumateriaalin pohjalta, alkupeleistä aineistoa kunnioittaen siitä mitään poistaen tai siihen mitään lisäten. Pyrimme saamaan oleellisimman tiedon oman tutkimuksemme kannalta esiin haastatteluista, vaikka materiaali olikin meille sekundääriaineistoa. Haastattelut olivat vapaaehtoisia ja haastattelu eteni avoimena. Tutkimuksestamme ei myöskään koitunut varaa sen tekijöille tai haastatetuille henkilöille, koska haastatteluista oli poistettu kaikki tunnistettavuustekijät. Haastattelujen analysointi, luokittelu ja ryhmittely tehtiin suoraan saadusta haastattelumateriaalista.

Pyrimme löytämään haastateltuja nuoria parhaiten palvelevan kokonaisuuden. Tuloksia julkistaessamme pyrimme tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaan avoimuuteen ja vastuullisuuteen. Kaikki aineisto on salassapitovelvollisuuden alasta eikä sitä ole missään vaiheessa luovutettu kolmansille osapuolille. (Tutkimuseettinen Neuvottelukunta 2012.)

Tutkimuksemme on kokonaisuudessaan toteutettu eettisyyden periaatteiden pohjalta eikä siinä ole vilppiä tai epärehellisyttä. Tutkimuksesta saatu tieto julkaistaan oikeassa valossa, eikä tuloksia ole vääristelty tai tehty luvattomia lainauksia. Olemme pyrkineet

hyödyntämään opinnäytetyön suunnittelun sekä raportoinnin aikana saamamme palautteen niin vertaisopiskelijoilta kuin opettajaltakin ja muokanneet työtämme saadun palautteen puitteissa. (Pietarinen 2002: 58–61.) Opinnäytetyötä kirjoittaessamme otimme huomioon myös sen, ettemme aineiston analysointivaiheessa syyllistyneet sepittelyyn emmekä vilppiin. Emme vääristelleet emmekä kaunistelleet saamiamme tutkimustuloksia, emmekä myöskään esitä tekaistuja havaintoja saamastamme teemahaastattelumateriaalista. (Hirsjärvi ym. 2009: 23–27; Pietarinen, 2002: 61–64.)

Emme käyttäneet rahaa tutkimukseemme emmekä ajaneet omia etujamme tutkimuksen avulla. Pyrimme käsittelemään saatua materiaalia kunnioittavasti ja pyrimme löytämään myös omia tutkimuskysymyksiämme tukevia tutkimuksia. Olemme jakaneet aihealueet selkeästi ryhmämme kesken ja toteutimme opinnäytetyötämme jokaisen yksilön huomioon ottaen. (Tutkimuseettinen Neuvottelukunta 2012.)

Tutkijoina meidän tulee noudattaa eettisyyden käytäntöjä, myös toimiessamme oman alamme asiantuntijatehtävissä, tai hakiessamme rahoitusta niin tiedeyhteisössä kuin sen ulkopuolellakin. Samat eettiset arvot ohjaavat myös meidän yhteiskunnallisia vuorovaikutuksellisia tilanteita, sosiaalisen median käyttöä, kirjallisia– tai suullisia lausuntoja, julkaisuluetteloja ja opetusmateriaaleja. (Pietarinen 2002: 58–61.)

Jokainen meistä vastasi itse omasta hyvästä tieteellisestä käytännöstään mutta vastuuta kantaa myös koko tieteellinen yhteisö, sekä tässä opinnäytetyössä koko ryhmä. Omaan koulutukseemme kuuluva hyvä tieteellinen käytäntö ja eettisyys tutkimustyössä ovat osa koulumme vastuuta. Koulumme tulee vastata siitä, että tutkimusetiikan sekä hyvän tieteellisen käytännön perusteet ovat opiskelijoiden hallinnassa koulun loputtua. Koulujen tulisikin tarjota myös opettajille tarvittaessa lisäkoulutusta eettisyyden ja hyvän tieteellisen tutkimuskäytännön takaamiseksi. (Tutkimuseettinen Neuvottelukunta, 2012.) Tuotimme opinnäytetyön ylläolevien eettisyyden sekä hyvän tieteellisen käytännön ohjeiden mukaan.

Lähteet

Aaltonen, Sanna – Berg, Päivi – Ikäheimo, Salla, 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Helsinki. Unigrafia.

Alasuutari, Pertti 1993. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Bamming, Ruth 2017. Työpajatoiminta 2016, Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Opetus- ja kulttuuritoimen vastuualue. Aluehallintoviraston julkaisuja 30/2017. Vaasa. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://www.avi.fi/documents/10191/8064383/Julkaisu-30-LSSAVI.pdf>>.

Brunila, Kristiina 2012. Tunnekoukussa Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten koulutus terapeuttisessa eetoksessa. Käyttäytymistieteiden laitos. Helsingin yliopisto. Verkkodokumentti. <<http://elektra.helsinki.fi.ezproxy.metropolia.fi/se/a/0358-6197/32/4/tunnekou.pdf>>. Luettu 23.4.2018.

Deci, Edward – Ryan, Richard 2000. The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry* 11 (4). 227-268. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://users.ugent.be/~wbeyers/scripts/2012/artikels/The-what-and-why-of-goal-pursuits.pdf>>.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2013. Nuorten syrjäytyminen. Tietoa, toimintaa ja tuloksia?. Verkkodokumentti. <https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/julkaisut/Documents/trvj_1+2013.pdf>. Luettu 14.10.2017.

Ellisaari Jaakko – Eriksson Rolf – Fredriksson, Peter – Gröhn, Kari – Heikkilä, Matti – Ikonen Raimo – Janérus, Mirja – Järvinen, Pasi – Kiviniemi, Antero – Lahtinen, Eero – Lappalainen, Kaarina – Rantahalvari, Vesa – Ruohonen Marita – Saari, Juho – Sauli, Hannele – Seppelin, Markus – Särkelä, Riitta – Tuovinen, Marja – Veijola, Elsi. Sosiaali- ja terveysministeriö 2003. Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastainen kansallinen toimintasuunnitelma vuosille 2003-2005. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2003:23. Helsinki 2003. Verkkodokumentti. <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72388/TRM200323.pdf?sequence=1>>. Luettu 21.1.2018.

García-Carrión, Rocío – Molina-Luque, Fidel – Roldán, Silvia Molina 2018. How do vulnerable youth complete secondary education? The key role of families and the community. *Journal of Youth Studies*. 21 (5).

Hall, Stuart 2002. Identiteetti. suom. ja toim. Lehtonen, Mikko – Herkman, Juha. Tampere. Vastapaino.

Hankesuunnitelma 2016. Diaarinumero EURA 2014/3963/09 02 01 01/2016/HÄMELY, hakijaorganisaatiossa TKI- IIVANAINEN, ANU ORVOKKI. Hankekoodi 102482. Luettu 8.10.2017.

Hassinen, Jukka – Kottonen Kirsi – Pitkänen-Nuortimo Terhi – Rautalampi Jussi 2004. Työpajaohjaajan käsikirja-Työhön käsiksi. Lappeenranta. Taitovire Valmennus Oy.

Harju, Aaro 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Vapaaehtoistoiminta. Nylynd, Marianne – Yeung, Anne Birgitta (toim.) Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Harkko, Jaakko – Lehikoinen, Tuula – Lehto, Sarita – Ala-Kauhaluoma, Mika 2016. Onko osa nuorista vaarassa syrjäytyä pysyvästi? Nuorten syrjäytymisriskit ja aikuisuuteen siirtymistä tukeva palvelujärjestelmä. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 144, 2016. Helsinki. Juvenes Print.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 1991. Teemahaastattelun luotettavuus. Teoksessa Teemahaastattelu. 5. painos. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2009. Valmiit aineistot. Teoksessa Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Janhonen, Sirja – Nikkonen Merja 2001. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WS Bookwell Oy.

Johnstonbaugh, Morgan 2018. Conquering with capital: social, cultural, and economic capital's role in combating socioeconomic disadvantage and contributing to educational attainment. *Journal of Youth Studies*. 21 (5).

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Sanoma Pro Oy.

Karnell, Sonja – Laimio, Anne 2010. Vertaistoiminta – kokemuksellista vuorovaikutusta. Teoksessa Holm, Jaana – Huuskonen, Päivi – Jyrkämä, Oili – Karnell, Sonja – Laimio, Anne – Lehtinen, Ilona – Myllymaa, Tapio – Vahtivaara, Julia-Maarie: Vertaistoiminta kannattaa. SOLVER palvelut Oy. 9 – 19

Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä, 2017. Vastuuohjaajan käsikirja. Verkkodokumentti. <https://www.kpedu.fi/docs/default-source/Opiskelu/vastuuohjaajan_kasikirja-2016_nettti.pdf?sfvrsn=2>. Luettu 4.12.2017.

Koskinen, Karoliina – Jansson, Sari – Riipinen Hannu 2004. Arviointimenetelmien rikkaus pajakoulussa. Teoksessa Oppiva koulu–pajakoulut muutoksen tekijöinä. Hassinen, Jukka – Marniemi, Janne (toim.). 4.painos. Edita Prima Oy. 120–152.

Kylmä, Jari – Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laine, Kaarina 2005. Minä me ja muut sosiaalisessa verkostossa. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Liinamo, Arja – Poikolainen, Jaana – Raatikainen Eija 2016. Tutkimussuunnitelma. Matti – miesten matkat työhön. Euroopan Sosiaalirahaston hanke 2016–2018.

Martela, Frank 2015. Elämänhallinta. Teoksessa Valonöirit, sisäisen motivaation käsikirja. Gummerus Kustannus Oy.

Myrskylä, Pekka 2012. Hukassa - Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Elinkeinoelämän Valtuuskunta. Verkkodokumentti. <<http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>> Luettu 20.11.2017.

Ohjaamo, 2017. Yksi ovi, monta palvelua. Verkkodokumentti. <<http://ohjaamot.fi/etusivu>>. Luettu 28.10.2017.

- Oljemark, Johanna 2011. Menneisyyden merkitys syrjäytymisvaarassa olevien pajuorten tulevaisuuskuvissa. *Kasvatus & Aika* 5 (3). 54–67. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://elektra.helsinki.fi/oa/1797-2299/5/3/menneisy.pdf>>.
- Opetushallitus, 2002. Innovatiiviset työpajat ammatillisissa oppilaitoksissa. Edita Prima Oy. Verkkodokumentti. <http://www.oph.fi/download/49144_innovatiiviset_tyopajat_ammattillisissa_oppilaitoksissa.pdf>. Luettu 23.11.2017.
- Pietarinen, Juhani 2002. Eettiset perusvaatimukset tutkimustyössä. Teoksessa Tutkijan eettiset valinnat. Karjalainen, Sakari – Launis, Veikko, Pietarinen, Juhani (toim.). Helsinki: Yliopistokustannus Oy. 58–69.
- Rintanen, Hannu 2000. Terveys ja koulutuksellinen syrjäytyminen nuoren miehen elämäkulttuurissa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, terveystieteen laitos. Vammalan kirjapaino Oy. Saatavilla myös sähköisesti <<http://tampub.uta.fi/handle/10024/66990>>.
- Rolin, Kristina 2002. Tieteen etiikka metodologian näkökulmasta. Teoksessa Tutkijan eettiset valinnat. Karjalainen, Sakari – Launis, Veikko, Pietarinen, Juhani (toim.). Helsinki: Yliopistokustannus Oy. 92–104.
- Räikkä, Juha 2002. Ammattietiikan merkitys. Teoksessa Tutkijan eettiset valinnat. Karjalainen, Sakari – Launis, Veikko, Pietarinen, Juhani (toim.). Helsinki: Yliopistokustannus Oy. 82–91.
- Sandberg, Otso 2015. Hallittu syrjäytyminen - Miten syrjäytymisestä muodostui lähes jokaiseen meistä ulottuva riski?. Tampereen yliopisto. Akateeminen väitöskirja. Verkkodokumentti < <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/96542/978-951-44-9677-%206.pdf?sequence=1>>. Luettu 24.4.2018.
- Self-Determination Theory, 2017. An approach to Human Motivation and personality. Verkkodokumentti. <<http://selfdeterminationtheory.org/theory/>>. Luettu 24.11.2017.
- Simonsuuri–Sorsa, Marja 2002. Tutkimusetiikka tutkijan koulutuksessa. Teoksessa Tutkijan eettiset valinnat. Karjalainen, Sakari – Launis, Veikko–Pietarinen, Juhani (toim.). Helsinki: Yliopistokustannus Oy. 118–125.
- Starck, Pekka 2004. Elämäni erityisopettajana. Teoksessa Oppiva koulu–pajakoulu muutoksen tekijöinä. Hassinen, Jukka – Marniemi, Janne (toim.). 4.painos. Edita Prima Oy. 8–21.
- Suomen Nuorisoyhteistyö, Allianssi ry 2017. Osallisuusmenetelmiä ja materiaaleja. Verkkodokumentti. <<http://www.alli.fi/kirjasto+ja+tietopalvelut/osallisuus+menetelmia+ja+materiaalia/>>. Luettu 4.12.2017.
- Suurpää, Leena 2009. Elämänkaarinäkökulman juurtuminen osaksi lapsi- ja nuorisopolitiikkaa. Teoksessa Suurpää, Leena (toim.) Nuoria koskeva syrjäytymistieto. Avauksia tietämisen politiikkaan. Verkkodokumentti. <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/syrjaytymistieto.pdf>>. Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 27. Nuorisotutkimusverkosto. Luettu 26.4.2018.
- Suutari, Minna 2001. Tasapainoilua sosiaalisissa verkostoissa työmarkkinoiden marginaalissa. Teoksessa Suutari, Minna (toim.) Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä

nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 20. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto. 153–186.

Terveyskirjasto 2017. Terveyskäyttäytyminen. Verkkodokumentti. <http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt03441>. Luettu 5.12.2017.

Teittinen, Paavo 2017. Syrjään jääminen tulee kalliiksi. Helsingin Sanomat. 24.10.2017. A28–A29.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2017. Sosiaalinen osallisuus. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sokra/sosiaalinen-osallisuus>>. Luettu 23.11.2017.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2016. Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. Verkkodokumentti. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjaytyminen-riskitekijat>. Luettu 25.11.2017.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullisen aineiston analyysi. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11. uudistettu painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen Neuvottelukunta, TENK 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Verkkodokumentti. <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Luettu 11.11.2017.

Työ- ja elinkeinoministeriö, 2017. Työ- ja elinkeinotoimisto auttaa. Verkkodokumentti. <http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/nuoret/te_toimisto_auttaa/index.html>. Luettu 29.10.2017.

Tuusa, Matti – Pitkänen, Sari – Shemeikka, Riikka – Korkeamäki, Johanna – Harju, Henna – Saares, Aurora – Pulliainen, Marja – Kettunen, Aija – Piirainen, Keijo 2014. Yhdessä tekeminen tuottaa tuloksia. Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Helsinki. Edita Publishing Oy. 66–70.

U.S. Department of Health and Human Services 2000. Oral Health in America: A Report of the Surgeon General. National Institute of Dental and Craniofacial Research, National Institute of Health. Verkkodokumentti. <<https://www.nidcr.nih.gov/DataStatistics/SurgeonGeneral/Documents/hck1ocv.@www.surgeon.fullrpt.pdf>>.

Valtakunnallinen työpajayhdistys. Työpajatoiminta Suomessa. Verkkodokumentti. <<https://www.tpy.fi/tyopajatoiminta-suomessa/>>. Luettu 10.10.2017.

Vehviläinen, Jukka 2004. Keppi, porkkana ja kompassi - mikä nuoria liikuttaa. Teoksessa Oppiva koulu - pajakoulut muutoksen tekijöinä. Teoksessa Oppiva koulu – pajakoulut muutoksen tekijöinä. Hassinen, Jukka – Marniemi, Janne (toim.). 4.painos. Edita Prima Oy. 42–66.

Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilmi, Veikko 2006. Oman avun yhteisö syrjäytymistä estävänä tekijänä Tutkimus verstaistukeen perustuvista ratkaisuista ja tuloksista. Verkkodokumentti. <<http://elektra.helsinki.fi/ezproxy.metropolia.fi/se/a/0358-6197/26/1/omanavun.pdf>>. Luettu 20.4.2018

Vähätalo, Kari (1996): Pitkäaikaistyöttömät ja lamasta selviytyminen. Tutkimus pitkäaikaistyöttömien työmarkkina-aseman ja sosiaalisen huono-osaisuuden muotoutumisesta vuosina 1993-94. Työpoliittinen tutkimus 132. Työministeriö, Helsinki.

Wilska-Seemer, Kati 2005. Teoksessa Vapaaehtoistoiminta. Nylynd, Marianne – Yeung, Anne Birgitta (toim.) Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.255–270.

Hakuprosessi taulukoituna

Taulukossa esitetään hakusanat, joita on käytetty tiedonhaussa eri tietokannoissa, sekä otsikko- tiivistelmä- ja kokotekstitasolla luettujen artikkeleiden lukumäärän. ”Lopullinen valinta” -sarake ilmoittaa kyseisillä hakusanoilla löytyneiden, opinnäytetyön lähdemateriaaliksi valittujen artikkeleiden lukumäärän.

Tietokanta	Hakusanat	Otsikkotasolla luettuja	Tiivistelmätasolla luettuja	Kokotekstitasolla luettuja	Lopullinen valinta
Medic	Eettisyys AND opin*	5	1	0	0
Medic	Itseohj*	82	0	0	0
Medic	Syrjäy* AND nuori	34	5	2	1
Medic	vertaistuki OR oma apu OR keskinäinen apu	78	2	2	0
Medic	Syrjäytymien OR ehkäisy AND nuorisotyö	6	5	2	0
Medic	"peer support" AND (youth OR adolescent)	80	12	0	0

Liite 2

2 (2)

Medic	Työttömyys OR ulkopuolisuus OR nuorimies	84	5	2	1
Arto	Syr? AND nuor? OR sosial?	94	8	2	0

Kirjastosta tehdyt (kirja)haut

Hakusana	Määrä	Lainatut	Teos/Tekijä
Itseohjautuvuus	65	1	Valonöörit, sisäisen motivaation käsikirja: Martela F.
Eettisyys, tutkimus	29	5	Tutkijan eettiset valinnat: Karjalainen S-Launis V-Pelkonen R.–Pietarinen J. Laadullinen tutkimus: Alasuutari P. Tutkimusetiikka: Kuula A. Etiikan pikkujättiläinen: työkalut moraaliajatteluun: Baggini J. Tutki ja kirjoita:Hirsjärvi S. – Remes P. -Sajavaara P. Opinnäyte luovasti: kehittämis- ja tutkimustyön opas: Hakala J.
itseohjautuvuus-teoria	2	1	Valonöörit, sisäisen motivaation käsikirja: Martela F.
Syrjäytymi* ja nuori	169	6	Nuoret luukulla – Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä: Aaltonen S. – Berg P. – Ikkäheimo S. Nuorten aikuisten työelämästä syrjäytyminen ja sosiaaliturvan käyttö: Ek E. Varhainen puuttuminen – Mahdollisuus nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä: Sosiaali- ja Terveysministeriö. Syrjäytymisestä selviytymiseen: vaikeuksien kautta elämönhallintaan: Siljander P- Ulvinen VM. Työttömät nuoret syrjäytymisvaarassa? työllistämisen- ja aktivointiprojektin aloittaneiden nuorten tausta ja terveys: Johansson A.- Vuori J. Sytykkeitä syrjäytymisen ehkäisemiseen: Lehtonen H.

Liite 3

2 (2)

			Nuorten aikuisten työelämästä syrjäytyminen ja sosiaaliturvan käyttö; sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia: Ek E. – Järvelin M-R. – Saari E. – Sovio U. – Viinamäki L.
vertaistuki	147	2	Vuorovaikutus auttamisen välineenä, Ahonen H. Osalliseksi tuleminen-masentuneiden vertaistukea jäsentävä substantiivinen teoria: Jantunen E.
vertaismies	21	0	-
ryhmytyminen	12	2	Minä, me ja muut; sosiaalisissa verkostoissa: Laine K. Ryhmänohjaus - estämään nuorten syrjäytymistä: Innanen J.
Vapaaehtoisuus, yhteiskunta	18	4	Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa-ihanteita vai todellisuutta? Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisestavapaaehtoistoimintaan Vapaaehtoistoiminta:anti, arvot ja osallisuus: Nylund M - Yeung A. Etsivässä työssä: Kaartinen–Koutaniemi J. (toim.) Vapaaehtoistyö - kasvava voimavara? : näkökulmia ammattityöhön: Lehtinen S.
Työpaja, nuori	66	4	Oppiva koulu:pajakoulut muutoksen tekijöinä: Hassinen J. – Marniemi J. - Valtakunnallinen työpajayhdistys. Työpajaohjaajan käsikirja: Laptuote Oy Elämäntaitojen äärellä - Taidetyöpaja nuorten elämäntaitojen vahvistajana: Vilmilä F. Luovuutta suunnitteluun-osallisuutta toteutukseen työkirja lasten ja nuorten tulevaisuuden suunnittelupajoihin: Sisäasiainministeriö, Suomen kuntaliitto, Viherympäristöliitto

Esimerkki analyysistä (analyysi yhteensä 29 sivua)

Tutkimuskysymys 1: Minkälaisia tekijöitä nuoret nostavat esiin toimivasta/edistävästä työpajavalmennuksesta?

alkuperäinen aineisto	Tiivistys	alaluokat	yläluokat	Pääluokka
<p>K: Onks sun mielestä niistä pelillisyyden paljoista ollu sulle jotaki hyötyä?</p> <p>V: En oo varma vielä. En osaa sanoa, että onko ollu hyötyä mut, jos ei muuta niin oon ainaki nähny, päässy käymään, yrityk-sis tutustumissa ja sit saanu lisää tietoa, et mitä se pelillisuus on. En tiiä, onks siit silleen vielä mitään hyötyä mut kyl se kiinnostava olisi lopun päiten.</p> <p>V: Niin, se fiilis oli just siin Ohjaamos et sinne oli helppo tulla, kun ne ekat kerrat oli tai se eka kerta oli siel Ohjaamos niin sinne oli helppo tulla koska se oli just sellanen lähellä ja rento paikkana.</p>	<p>En oo varma vielä. En osaa sanoa, että onko ollu hyötyä mut, jos ei muuta niin oon ainaki nähny, päässy käymään, yrityk-sis tutustumissa. Lisää tietoa, et mitä se pelillisuus on. Kyl se kiinnostava olisi lopun päiten.</p> <p>Helppo tulla koska se oli just sellanen lähellä ja rento paikkana.</p>	<p>Rento ympäristö, helppo tulla</p>	<p>Päivittäinen ruutiini</p>	
<p>K: No, nyt jos ajatellaan sitä, niit pelillisyyden pajoja ni mitä hyötty sä näät että siitä et sä oot osallistunu niille ni on ollu?</p>	<p>ainaki noi pelifirmavieraillut oli tosi kiinnostavii. Tulee sellanen tunne et se on merkityksellinen asiakas, ja et sai jotain kontaktetä. kaikkee mahdollist pitää kokeilla jos jostain poikii jotain.</p>	<p>Tietoa pelillisyydestä ja sen mahdollisuuksista</p>	<p>Monipuolinen pajatoiminta</p>	<p>Työpajavalmennuksen toimivat tekijät</p>

<p>V: Itelleni hyötty?</p> <p>K: Ihan sulle itelles joo.</p> <p>V: No siis (-) [0:14:50] ainaki noi pelifirmavierailut oli tosi kiinnostavii minusta. Ja, no seki et siel oli Tykkimäki asiakkaana. Tulee sellanen tunne et se on merkityksellinen asiakas, ja et sai vähän ehkä jotain kontaktejaki siinä. Koska mä tein sen onnenpyörän, se oli tyytyväinen siihen. Ehkä siit (-) joskus myöhemmin tulla sitte. Vaan, kaikkee mahollist pitää kokeilla jos jostain poikii jotain myöhemmin.</p>				
<p>V: [mieltii 7 s] Se oli niin ja näin. Kyl se tavallaan toimi, mut sekin että ku, siin ei ollu varmaa et mitä itse välttämättä osaa antaa siinä ryhmälle, nyt aina-kaan aluks. Itellä oli sellast epävarmuutta, et miten mä nyt pystyn tässä silleen auttamaan näitten ratkaisujen hoitamises ja ideoitten esille annossa. Kyl se sit lopun päiten rupes rullaamaan, koska siel oli porukkaa jotka kyseli taidoista. Et ku sit löys ne alueet et mihin voi keskittyä ja mitä niit taitoja nyt onkaan niin vois jotenkin hyödyntää siinä et siit tulee jotain yhteistä. Se oli silleen lopun päiten ihan hyvin onnistunu.</p>	<p>Kyl se sit lopun päiten rupes rullaamaan, koska siel oli porukkaa jotka kyseli taidoista. Et ku sit löys ne alueet et mihin voi keskittyä ja mitä niit taitoja nyt onkaan niin vois jotenkin hyödyntää siinä et siit tulee jotain yhteistä. Se oli silleen lopun päiten ihan hyvin onnistunu.</p>	<p>Oma osaa- minen/ eri- koisosaami- nen löyty- nyt/otettu käyt- töön ohjaa- jien avulla</p>	<p>Omien vah- vuuksien ja osaamisten tunnistaminen</p>	

oli silleen lopun päiten ihan hyvin onnistunu.				
Kyl se auttaa et siel oli se Peter siinä mukana. Se jotenki loi siihen helpommin sitä. En tiedä mitä hänen työtehtäviin kuuluu mut siit vaan tuli sellanen fiilis et kyl tää täst hoituu. Kyl mä luulen et se on ihan hyvä et siin on sen, mukana joku muuki ku vaan asiantuntija.	Se on ihan hyvä et siin on mukana joku muuki ku vaan asiantuntija.	Asiantuntijan/vertaismiehen läsnäolo	Inspiroiva vertaismies	
K: Pidäk sä tärkeenä sitä et se porukka on suurin piirtein sama? V: Ohjaajien kohalla ehkä vähän enemmän mut itse nuorista ja tälleen niin onhan se ihan mukava et sinne tulee uusii ihmisii sillon tällön, ettei aina ihan, et sekin et ku suurin osa saattaa olla silleen aika hiljastaki porukkaa, ainaki sillon alkuvuosina niin se oli vähän semmost, et kaikki vaan teki omii asioita tai sitte teki jotain yhdessä. Se oli aina sellast vähä hissun kissun, ettei silleen, kesti vähän aikaa tutustua.	K: Pidäk sä tärkeenä sitä et se porukka on suurin piirtein sama? V: Ohjaajien kohalla ehkä vähän enemmän.	Samat ohjaajat	Ammattihenkilöstön tuki	
V: Siis miun mielestä oli hyvä sillee, miusta on vähän erilainen lähestymistapa. Mun mielest se on tosi et se ei ollu sellasta kuivaa mitä yleensä [naurahtaa] tuntuu et tälläset saattaa olla. Et yritetään työllistää nuoria. Oli aika vapaata sillee, et	Erilainen lähestymistapa. Oli aika vapaata, me pystytiin keskustelemaan siel omii asioita aina välissä. Niin menomaan se et se ei ollu nii tiukkaa välttämättä.	Jutustelu muiden nuorten kanssa pajatoiminnan ohella	Ryhmäytyminen	

me pystyttiin vaan keskustele sie jotain omii asioita aina välissä. Mä veikkaan et se oli myös muistaki nuorista ihan hauskaa, vaan nimenomaan se et se ei ollu nii tiukkaa (tai mitään sellast) [0:14:00] hirveen asialli(-) välttämättä. Ainaki silt must tuntu.				
--	--	--	--	--

Tutkimuskysymys 2: Minkälaiset tekijät nuoret kokevat estävinä tekijöinä työpajavalmennuksessa?

alkuperäinen aineisto	Tiivistys	alaluokat	yläluokat	Pääloukka
Ei se silleen huono idea ollu mut, se tuntu et se keskitty liikaa siihen. Se on oikeastaan enemmän se, mikä mua häiritse et se keskitty liikaa siihen yhteen yritykseen jonka kanssa ne sit työskenteli ja oli yhteistyössä. Se muu toiminta, että ois halunnu jotain itselleenkin jotain hyötyä siitä pajasta, ja siit toiminnasta. Mitä mä siinä viimeisel kerral vähän selitinkin, niille muille kun ne kysy et mitä mä tarkotin sillä että vähän pelillisyyttä omakohtaisesti et just sitä et saisi tekin jotain siitä irti, ettei pelkästään keskity siihen auttamaan yrityksiä tekemään enemmän just sitä tuotetta ja mitä ne nyt tuottakaan. Itekin hyötyis siitä.	se keskitty liikaa siihen yhteen yritykseen jonka kanssa ne sit työskenteli ja oli yhteistyössä. Se muu toiminta, että ois halunnu jotain itselleenkin jotain hyötyä siitä pajasta, ja siit toiminnasta	Ei keskitytä tarpeeksi nuorten saamaan hyötyyn projekteissa	Riittämätön informointi	
Se oli niin ja näin. Kyl se tavaltaan toimi, mut sekin että ku, siin ei ollu varmaa et mitä itse välttämättä osaa	ei ollu varmaa mitä itse osaa antaa siinä ryhmälle aluks. Itellä oli epävarmuutta, et miten pys-	Riittämätön ohjeistus alussa	Riittämätön ohjaus	

<p>antaa siinä ryhmälle, nyt aina- kaan aluks. Itellä oli sellast epä- varmuutta, et miten mä nyt pys- tyn tässä silleen auttamaan näitten ratkaisujen hoitami- ses ja ideoitten esille an- nossa. Kyl se sit lopun päi- ten rupes rullaamaan, koska siel oli porukkaa jotka ky- seli taidoista. Et ku sit löys ne alueet et mihin voi keskittyä ja mitä niit taitoja nyt onkaan niin vois jotenkin hyödyntää siinä et siit tulee jotain yhteistä. Se oli silleen lopun päiten ihan hy- vin onnistunu.</p>	<p>tyn auttamaan ratkaisu- jen hoitamises ja ideoitten esille annossa. Kyl se lopun päiten rupes rullaamaan, koska oli porukkaa jotka kyseli taidoista.</p>			
<p>Se vois kans siis et, pe- lialan koulutuksest ois enem- män tietoo koska, se kiinnostaa varmaan nuorii tai voi alkaa kiinnostaa sen aikana, maholli- sesti. Siit ei hirveesti meil ollu. Tai ne kyseli, me oltais voitu enemmän kertoo siit koulutuk- sesta mut aika loppu kesken.</p>	<p>vois pelialan koulutuk- sest ois enemmän tie- too koska, se kiinnos- taa nuorii. Siit ei hir- veesti meil ollu. oltais voitu enemmän kertoo koulutuk- sesta</p>	<p>Koulutusmah- dollisuuksista kerrottu liian vä- hän</p>		
<p>K: Mä kuvittelin et esimer- kiks ** olis sun kans kes- kustellu täällä siitä et mitä eri koulutusvaihtoehtoja on.</p> <p>V: Ei oo viel oikein.</p>	<p>K: kuvittelin et ** olis sun kans kes- kustellu mitä koulutus- vaihtoehtoja on.</p> <p>V: Ei oo</p>	<p>Koulutusvaihto- ehdoista ei olla kerrottu</p>		

<p>Siis varmaan sekin vois olla, ne ois vähän nuorempii. Ku just se mitä joku, taiskin sanoa, siihen aikaan ollu vähän erilaiset systeemit. Jos ois vähän jotain nuorempii ni sit, vois olla vähän semmosii, nykyaikaseempii juttui tai sillee. Ku se on kuitenkin ollu ihan erilaist sil- lon, ni ei siit ehkä saa sit samanlaist, kuvaa sillai. (En tiä)</p>	<p>vois olla nuorempii. siihen aikaan ollu erilaiset systeemit. Jos ois vähän nuorempii ni sit, vois olla vähän semmosii, nykyaikaseempii juttui. ollu ihan erilaist sil- lon, ni ei siit saa sit samanlaist, kuvaa</p>	<p>Vanhem- pien mies- ten kertomat ko- kemukset eivät ajankohtaisia nuorille</p>	<p>Vertaismies ei samaistut- tava</p>	<p>Työpajaval- mennuksen puutteet työpaja- joilla</p>
---	---	---	--	---

Tutkimuskysymys 3: Mitä nuoret toivoisivat työpajavalmennuksessa kehitettävän?

alkuperäinen aineisto	Tiivistys	alaluokat	yläluokat	Pääloukka
<p>Ei se silleen huono idea ollu mut, se tuntu et se keskitty liikaa siihen. Se on oikeastaan enemmän se, mikä mua häiritse et se keskitty liikaa siihen yhteen yritykseen jonka kanssa ne sit työskenteli ja oli yhteistyössä. Se muu toiminta, että ois halunnu jotain itselleenkin jotain hyötyä siitä pajasta, ja siit toiminnasta. Mitä mä siinä viimeisel kerral vähän selitin-kin, niille muille, kun ne kysy et mitä mä tarkotin sillä että vähän pelillisyyttä omakohtaisesti et just sitä et saisi itekin jotain siitä irti, ettei pelkäs- tään keskity siihen auttamaan</p>	<p>se keskitty liikaa siihen yhteen yritykseen jonka kanssa ne sit työskenteli ja oli yhteistyössä. Se muu toiminta, että ois halunnu jotain itselleenkin jotain hyötyä siitä pajasta, ja siit toiminnasta.</p>	<p>Saisi itse hyötyä enemmän teke- mästään, ei ai- noastaan yrityk- sen auttaminen</p>	<p>Nuorille suo- rempaa hyö- tyä projek- teista</p>	

<p>yrityksiä tekemään enemmän just sitä tuotetta ja mitä ne nyt tuottaakaan. Iteki hyötyis siitä.</p>				
<p>Siin mie sanoin sitä et, ite ehkä mie haluisin lähtee nopeemmin jo tekee jotain. Me aluks sillee, me pitkään vaan mietittiin ideoita ja siel oli monta kertaa pelkästään ideointii mut me ei tehty mitään konkreettista viel. Et siis, ku mie oon sellanen joka, no tykkään tehä grafiikkaa ja jotain prototyyppejä sun muita, et pääsis just sellasii tekee nopeesti. Sit ei liikaa pyöritellä kaikkee tai mietitä miten vois tehä jotain. Ehkä sillee.</p>	<p>ehkä mie haluisin lähtee nopeemmin jo tekee jotain. Aluks me pitkään vaan mietittiin ideoita, me ei tehty mitään konkreettista. Ku mie oon sellanen et pääsis just tekee nopeesti</p>	<p>Vähemmin ajan käyttöä ideointiin ja suunnitteluun – nopeammin päästävä kiinni toimeen</p>	<p>Toiminnallisuuden lisääminen</p>	
<p>Se vois kans siis et, pelialan koulutuksesta ois enemmän tietoo koska, se kiinnostaa varmaan nuorii tai voi alkaa kiinnostaa sen aikana, mahdollisesti. Siit ei hirveesti meil ollu. Tai ne kyseli, me oltais voitu enemmän kertoo siit koulutuksesta mut aika loppu kesken.</p>	<p>pelialan koulutuksesta ois enemmän tietoo koska, se kiinnostaa varmaan nuorii tai voi alkaa kiinnostaa</p>	<p>Enemmän tietopuolta pelialan koulutuksista</p>	<p>Lisää kokemusasiatuntijuutta</p>	<p>Työpajatoiminnan kehitys-ideat</p>
<p>Siis varmaan sekin vois olla, ne ois vähän nuorempii. Ku just se mitä joku, taiskin sanoa, siihen aikaan ollu vähän erilaiset</p>	<p>Jos ois vähän jotain nuorempii ni sit, vois olla vähän semmo-</p>	<p>Nuorempia mentoreita ja</p>	<p>Samaistuttavampi vertaismies</p>	

<p>systeemit. Jos ois vähän jotain nuorempii ni sit, vois olla vähän semmosii, nykyaikasempii juttui tai sillee. Ku se on kuitenkin ollu ihan erilaist silloin, ni ei siit ehkä saa sit samanlaist, kuvaa sillai</p>	<p>sii, nykyaikasempii juttui tai sillee. Ku se on kuitenkin ollu ihan erilaist sillon</p>	<p>nykyaikaisempia juttuja</p>		
<p>Ihan hyvä määrä on (--) [0:18:46]. Mut se keskustelu oli just virkistävää, päästiin keskustelemaan. Keskusteluhan on voimaa, enemmän ku sit näis, silleen että kirjottaa ja kirjottaa ja sitte silleen hiljasuus (-) siellä luokahuonees, silleen. Mieluummin, spiikkaalee, aika pitkälti.</p>	<p>keskustelu oli just virkistävää, keskusteluhan on voimaa, enemmän ku sit näis, silleen että kirjottaa ja kirjottaa. Mieluummin, spiikkaalee, aika pitkälti</p>	<p>Vähemmin kirjoitustehtäviä ja enemmän toiminnallisuutta</p>		